

DOMOLJUB

Glasiło Jugoslovanske Kmetske Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 15 K na leto. —
Za Nemčijo 18 K. — Za Ameriko in druge tuje države 20 K. —
Posamezne številke se prodajajo po 50 vinarjev.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Prvemu kmetijskemu poverjeniku iz kmetjskih vrst — gosp. Jakobu Janu — naš iskren pozdrav!

Zakaj so duhovniki proti samostojnim?

Liberalno glasiło samostojnih kmetov »Kmetijski list« se že v par številkah bridko pritožuje, da duhovniki nastopajo proti liberalnosamostojni kmetjski stranki in pri tem venomer zagotavlja, da nima ničesar proti duhovnikom in da stranka ni proti veri. Kljub temu ga seveda pri tem nič ne moti, da na naslednjih straneh krepko udriha proti duhovnikom in da je mnogim najizrazitejšim in najvplivnejšim voditeljem liberalne kmetjske stranke glavna tvarina pri shodih farška gonja. Že iz tega se vidi, koliko smemo verjeti Kmetijskemu listu in njegovi okolici, ko zatrjujejo spoštovanje do vere in duhovnikov.

Pa brez ozira na to ima duhovnik opravičenih razlogov dovolj, da po svoji vesti nastopa proti liberalni kmetjski stranki. V prvi vrsti je ravno verski razlog, razlog, ki je in mora biti za duhovnika vedno najbolj merodajen.

Kateri je ta razlog?

Kmetjska stranka je postavila v svoj program načelo: vera ne spada v politiko. To načelo je protikrščansko in je bilo pri vseh protikrščanskih strankah vedno začetek njihovega popolnega svobodomiselnosti. Zakaj je to načelo protikrščansko? Zato ker nas uči krščanski nauk, da morajo Bog in njegove zapovedi, ki jih vera uči, vladati ne samo v osebnem življenju, ampak tudi v javnosti, državni zakonodaji, torej v politiki. Krščansko načelo je torej, da vera spada v politiko, ravnotako kot spada v tvoje osebno in družinsko življenje.

In če si je Kmetjska stranka postavila v program, da vera ne spada v politiko, je potem načelno protikrščansko, čeprav je norda velik del njenih pristašev v svojem osebnem in družinskem življenju veren. Mi tudi nikdar nismo trdili, da so vsi samo-

stojni kmetje brezverci — Bog ne daj, še tega se manjka — a da je stranka po svojih načelih protikrščanska, to po svoji vesti moramo trditi.

Če vera ne spada v politiko, potem naj se torej šola uredi na brezverskem temelju, naj se vpelje civilni zakon itd.

In res vidimo, da Kmetjska stranka ni nikdar ugovarjala proti novemu ljudskošolskemu načrtu, ki je zavrzel verskonravno vzgojo, semtertja so samostojni govorniki celo zagovarjali ta brezverski načrt.

To je torej eden glavnih razlogov, zakaj moramo odrekati liberalni kmetjski stranki krščansk iznačaj in duhovnik izvršuje samo dušnopastirsko dolžnost, če župljane opozarja, naj ne podpirajo strank, katere sicer niso proti temu, da vera ostane v srcu in v krogu domače družine, da je vera torej privatna zadeva, so pa proti temu, da bi vera, njene božje resnice in zapovedi, v polni meri vladale tudi v javnem življenju in politiki, to se pravi v zakonodaji in v razmerju posameznih stanov med seboj. Odpravi vero iz javnosti in kmalu bo razkristjanjena tudi družina. Žalosten zgled iz novejših zgodovine francoske države nas dovolj jasno uči. Isto vidiš na Češkem. Duhovniki se niso zavedali svojega visokega zvanja, pustili so, da je bila vera izrinjena iz javnosti in sedaj jo je žal tudi v družinah že malo.

Zato naj se samostojni nikar ne čudijo, da duhovniki izvršujejo svojo dolžnost. Ne gre tu proti posameznim osebam, ki so zase lahko globokoverne, gre proti napačnim načelom, katera bodo, če se uresničijo, tisočem in tisočem iztrgala vero iz srca in držin. Zato je nevarnejša stranka z napačnimi načeli kot pa je posamezen človek napačnih nazorov.

Smo pa tudi mi zato, naj se ta boj vrši v pravih mejah, odločno smo zoper to, da bi se na prižnici razlagala politika (dosedaj nam pa samostojni še niso povedali, kje se to godi), pač pa sme duhovnik tudi v cerkvi načelno razložiti, da morajo tudi v državni zakonodaji in javnem življenju zavladati Bog in njegove zapovedi in da so dolžni katoličani svojih političnih pravic se tako posluževati, da bo zavladalo to načelo. H koncu moramo še to omeniti, da mora vsakega za dušni blagor vnetega duhovnika napolniti s skrajnim nezaupanjem do Samostojne

kmetjske stranke, če je med glavnimi in najvplivnejšimi agitatorji za kmetjsko stranko cela vrsta ljudi, ki so vse preje kot verni, ki ne vidijo nikdar ali le malo-kdaj cerkev od znotraj, drugi zopet pa so člani Sokola, ki je odločno in nepokrito svobodomiseln. Dalje lahko vsi opažamo — le roko na srce — da so se najslabši elementi med ljudstvom vsi zapisali v vaše vrste, če niso slučajno socialisti. Potem naj pa ima duhovnik zaupanje do take stranke! Priznavamo pa, da je v vaši stranki tudi dokaj dobrih, poštenih kmetov, ki ne poznajo vseh vaših načel, ne vaših voditeljev in ki samo dobro mislijo. A tudi teh je vedno manj, ker po dobljenem spoznanju odhajajo. In kaj vam bo končno ostalo? Ves predvojni liberalizem z vso svojo kmetjsko gospodo, farško gonjo in brezmejno plitvostjo. In tako stranko naj duhovnik podpira!

Držimo se Rima.

(Pismo »samostojnih« kmetov.)

Prejeli smo od več samostojnih kmetov, katerih imena so v uredništvu na razpolago, sledeče pismo, ki ga tu objavljamo:

Zadnja številka »Domovine« v minulem letu piše: Naredimo si novo Cerkev, katera bode bolj pravična, kakor je rimsko-katoliška. Pravi, da tako bi radi Dalmatinci. Mi samostojni verni kmetje pa pravimo: »Držimo se rimsko-katoliške!« In se je bomo državli do konca. Edino ta je prava. Stoji že blizu 2000 let. In bode stala do konca sveta. Podlaga ji je Kristus. Vsaka druga družba je v tem času že razpadla ali še bode, zato ker nima prave podlage. Piše tudi, da otroke lahko vsakateri poučuje, ne da bi bil ravno duhoven. Mi globoko verni kmetje pa ne zaupamo svojih otrok drugemu v pouk kakor ravno duhovnikom, kar se tiče verskega življenja. Vsak drug dolg se da še poravnati, le ako je mladim srcem vera iztrgana, to se pa ne da nikdar nadomestiti. In to je najnesrečnejše bitje na zemlji. Zato morata cerkev in šola skupaj ostati. Zadnjič se je tudi poudarjalo na velikem kmetijskem shodu, da moramo varovati in spoštovati najsvetejši čut vere.

Kar se pa tiče svetnega gospodarstva, tukaj naj nam pustijo gospodje duhovniki!

da bomo še mi en čas gospodarili, znabiti nam bo slo boljše kakor njim.

Spoštovali in ljubili jih pa bomo vseeno. Saj nam hranijo in varujejo najdražje, srce vere, to je sv. Zakramente. Zato so vsega spoštovanja vredni.

Pa tega dopisa »Kmetijski list« ni hotel objaviti; iz tega klepamo, da ni bila prava hrana za njega. Ali se je bal bratec sestrici (»Domovini«) Op. ured.) zameriti? Več kmetov.

(Opomba uredništva: Tudi duhovniki so vedno zato, naj celotno kmetijsko organizacijo vodijo če le mogoče kmetje sami in ravno Ljudska stranka se je trudila kot nobena druga, da kmetijsko izobrazbo tako izpopolni, da bodo kmetje mogli stati na čelu svojih organizacij in priznati moramo, da je Ljudska stranka dosegla v tem velike uspehe. Ne samo, da celo vrsto gospodarskih in političnih organizacij v okviru Ljudske stranke vodijo kmetje sami, danes je Ljudska stranka mogla poslati v ministrstvo — kmeta, za kmetijsko poverništvo je imenovan kmet, in na čelo Kmetijske družbe je postavila zopet kmeta. Nikdar bi to danes še ne bi bilo mogoče, če ne bi Slovenska ljudska stranka tako dolgo vrsto let tako požrtvovalno delala za povzdigo kmetijske izobrazbe. Koder pa kmetje sami med seboj še ne najdejo sposobnega voditelja, je naravno, da prosijo za pomoč izobraženega človeka in če je to v prvi vrsti duhovnik, je to le znamenje, da se kmetije tudi v gospodarskih zadevah še vedno najbolj zaneso na duhovnike, kateri so res v ogromni večini — tega ne bo mogel nihče utajiti — z veliko in požrtvovalno nesebičnostjo delati za kmetijske koristi. Res pa je, da bo dober duhovnik, ki mu je zlasti pri srcu versko življenje in prepričanje župljanov, vedno stal na straži, kadar bo hotel kdo pod krinko gospodarstva sejati med ljudstvo versko brezbriznost ali celo svobodomiselnost.)

Politična domišljavost.

Samostojneži so dali pred kratkim na vse liste po Hrvatskem in menda tudi v Srbiji okrožnico, v kateri se bahajo s svojo stranko. Svet hočejo z besedami prepričati, da vse kar dere v njihovo stranko in zapušča druge stranke. To je lastnost vseh nastajajočih strank, ki nimajo drugega za seboj, kakor celo reko besed, zabavljanj in laži, da bahajo, vpijejo in se povišujejo. Zato bi to zavajanje javnega mnenja samostojnežem odpustili, ker vemo, da so mladi. Značilno zanje je pa to, da vganjajo hinavščino in prikrivajo svojo barvo. V okrožnici zabavljajo čez VLS. Vsak nepristranski človek mora ob prvem pogledu videti, da hočejo potom časopisja na Hrvatskem in v Srbiji, kjer morda še ne poznajo natančneje dela in organizacije Ljudske stranke in njene kmetijske politične in gospodarske organizacije, vplivati na javno mnenje proti tej edini stranki širokih ljudskih slojev. Sami sebe pa hočejo naslikati, češ, da so nekaj povsem novega, res od drugih strank nezavisnega. Zopet hinavščina. Pred vsakimi volitvami so nastopale liberalne kmetijske stranke, da bi

lovile za liberalce glasove. Sedaj so nekoliko bolj zavpili. Mislili so da, da jim bo ljudska nezadovoljnost, ki je vsled vojnih dogodkov in njihov posledic povsem razumljiva in opravičljiva, pomagala kvišku. Zanašali so se seveda tudi na liberalno vlado. V dr. Žerjavu so tudi res dobili najvestnejšega in najboljšega priganjača. Vse moči, ki jih je imel kot predsednik deželne vlade na razpolago, jim je vdinjal. Vedel je, da bo le takrat tudi sam kaj veljal, če bi dobili ti njegovi ljubljenci kaj moči. Pa kljub vsem pomagam, liberalnim gostilničarjem, trgovcem in učiteljem stvar ne gre tako naprej, kakor so si liberalni mladini zamislili. Dr. Tavčar že zdihuje v »Slov. Narod«, da so mu liberalni mladini stranko razbili v več stranic. Med temi je tudi stranka samostojnežev, kjer gospodujejo sedajnji nekdanji podeželski liberalci in pridno skrbijo, da se goji v tej stranki tudi še nadalje farska gonja, surovost, pretepaštvo, protiverski duh in najgrša hinavščina. V okrožnici se bahajo, da so Koroščevi stranki »vrlo upropastljivi«. Naj žive v tej blodni veri. Bomo že poskrbeli, da bo cela Jugoslavija zvedela, da bodo dejansko propadli. Vpili in pisali bodo seveda še vedno. Pa to tolažbo jim moramo pustiti.

Valuta.

»Slovenski Narod« piše v 55. številki: »Vsi krogi prebivalstva so pri nas edini v tem, da izvrši gospodarski uboj na premoženju našega naroda, kdor dopusti, da se sedaj ustanovi postavno vnebovpijoče razmerje 1:4.« Res je to. Toda najlepše pride. »Slovenski Narod« sedaj išče tistega, ki hoče izvršiti ta gospodarski uboj. In seveda pride na — klerikalce. Za njim bodo sedaj trobili vsi liberalni listi od Jugoslavije do Kmetijskega lista: Klerikalci ubijalci.

Sedaj pa pogledimo, kdo v resnici izvršuje ta uboj. Najprvo tisti, ki je izdal naredbo, da se zamenjajo krone z dinarjem v razmerju 4:1, in to je bila prejšnja vlada, torej liberalci in socialisti. Odlok je podpisal tudi slovenski liberalni minister dr. Kramer. Ko je vladt odstopila, je bilo zamenjavanje že v polnem teku. Kaj pa sedaj? Slovenska ljudska stranka stoji še vedno na stališču, da se mora valutno vprašanje rešiti samo v državnem zboru, samostojna kmetijska stranka je v Novem mestu celo zavzela stališče, da samo v parlamentu, ki je izvoljen od ljudstva.

Po našem stališču naj bi valutno vprašanje prišlo že sedaj pred narodno predstavništvo. Toda, kaj se je zgodilo? Liberalci so sklenili, da izostanejo vsem sejam narodnega predstavništva, da bi s tem onemogočili vsako delo v rešitev valutnega vprašanja. Pa tudi zdaj, ko je državni zbor kljub liberalni obstrukciji delavski, ravno demokratska zajednica preprečuje ureditev valutnega vprašanja. Ker se namreč demokrati ne udeležujejo sej narodnega predstavništva, imajo poslanci dinarskega ozemlja večino. In ko pride valutno vprašanje vključ temu v državni zbor potem ne bodo krivi klerikal-

ci, če ostanejo v manjšini, temveč liberalci, kateri se nečejo udeleževati sej in torej ne glasovati za razmerje 1:1.

Torej naj »Slovenski Narod« poišče gospodarske ubijalce kar v svoji najbližini.

Kakor si kdo postelje, tako leži!

(Dopis z dežele.)

Resničen je ta pregovor, a ne le v zasebnem življenju, marveč tudi iz političnega vidika, kar nam je posebno sedaj vpoštevati, ko se bližajo občinske volitve, katere so podlaga vsem drugim volitvam.

Dokazano je, da se nahaja v Jugoslaviji 80 odstotkov, t. j. 4 petine prebivalcev kmetijskega stanu; vseh drugih pa petim tako samo ena petina. Na vsak način bi se morali kmetovalci najbolj vpoštevati, je pa ravno narobe. Kdo je temu kriv? Resnici na ljubo moramo reči, da smo največ krivi sami, ker se premalo brigamo za svojo organizacijo.

Dragi kmet! Pogledj druge stanove, koliko dosežejo, mi prav malo, ali bole rečeno, do malega nič, ker imamo premalo pravih, za naš stan vnetih zastopnikov na merodajnem mestu. Sedaj, ko se bližajo občinske volitve, se predstavljajo različni prijatelji kmeta, katerim pa ni mogoče verjeti, še manj pa zaupati, ker smo prepričani, da se ne bodo za nas brigali, če tudi pridejo na krmilo.

Najprvo moramo skrbeti, da dobimo v občinske odbore prave moške, ki so 1. dobri katoličani, delavni in skrbni gospodarji in na celi črti poštenjaki. 2. Dobri in skrbni družinski očetje. 3. Varčni ne bahači. 4. Naklonjeni revežem.

Dragi kmet! Prizdi za menoj: Kdor je doma slab gospodar, če tudi je morda čislán, gotovo pri občini ne bo dobro gospodaril. Kdor ni pošten v malih stvareh, bo ravno tak pri večjih. Kdor nima prave skrbi za svojo družino, bo še manj skrbel za občane.

Naj zadostuje to glede lastnosti bodočih občinskih odbornikov, saj vsak ve, da po smrti ne pomaga kesanje, ampak sedaj je potrebno pravo pot kreniti.

Kakor se sliši, bodo imela županstva v Jugoslaviji veliko večje področje kot pa doslej, tedaj je velike važnosti, kakšne odbore bomo sestavili. Jaz mislim, ako bodo imeli občinski odborniki tiste lastnosti, kot sem zgoraj navedel, smemo pričakovati veliko uspeha in ne le v domači občini, marveč tudi, ko bodo volitve za državno zbornico, ako bo država vpoštevala ljudsko voljo.

Bodimo tedaj stanovitni, nikar se ne dajmo preslepiti od raznih hujskačev, bodimo vsi enih misli, enega srca, z eno besedo: vsi, kot en sam mož!

Bodimo zvesti pristaši Slov. ljudske stranke in ne omahljivci, ker ona bo nam z dobrim svetom na strani stala, da dobimo prave zastopnike našega stanu na najvišjem mestu, oziroma pri višjih oblastih.

Ako to dosežemo, se bodo naše rane gotovo zboljšale, ker bo vlada primorana naše težave vpoštevati.

Blatenje kmetskega ženstva

Liberalna stranka ima v svojem programu tudi uvedbo splošne ženske volilne pravice. Toda, ko so sedeli v vladi, so jo zatajili in jo dali le mestnim frajlam in pod pritiskom socialistov tudi tovarniškim delavkam. Sedaj pa prihaja »Slovenski Narod«, ki je napisal tako sramotilen članek o našem kmetskem ženstvu, da se mora dostojen človek zgražati. Najprvo se kruto norčuje iz služkinj in dekel, potem pa pride na vrsto kmetica. Tako-le pravi: »In naše kmetice, ki komaj čitajo molitvenik, danes verujejo, da so njih možje zanič in da je božja volja, da postanejo poslanke in ministrke poslej ženske, saj to zahtevajo gospod fajmošter ali gospod kaplan.«

Dalje: »Enakopravnost velja le za enako izobražene, enako izkušene, enako sposobne ljudi. Analphabet in učenjak, berač in bogat posestnik, falot in poštenjak ne smeta biti enakopravna, ako ljubimo svoj narod in vsaj sami sebe.«

»Naše mnenje je, da so za volilno pravico danes zrele in sposobne v naših deželah le izobražene ženske, ki znajo same misliti in ne stoje pod vplivom, davkoplačevalke, uradnice, ženske, ki so dovršile vsaj osem razredov ljudske šole ali meščansko šolo ali štiri razrede kakšne srednje šole ali kako strokovno šolo. Če pa se da volilna pravica neizobraženim masi žensk, pademo zopet nazaj v najčrnejšo temo dr. Sušteršičeve grozovlade.«

V vsakem stavku je nagromadenih toliko bedastih trditev, toliko protislovij, da smo se v resnici čudili uredniku »Slovenskega Naroda«, ki velja vendar kotlikor toliko za resen list, da je mogel objaviti tak članek. In kar je bistveno: v članku je nakupičnega toliko zagrizenega sovraštva proti veri, katero pri nas vendar-le ženstvo najbolj pokonci drži, da se človeku gabi.

Prihodnjič si bomo nekoliko natančneje ogledali ta nestvor, danes že pa opozarjamo naše kmetsko ženstvo na to liberalno blatenje in smo trdno prepričani, da bodo naše ženske obrčunale z vsakim liberalizmom, naj že imajo volilno pravico ali ne.

Liberalci pa naj nam napišejo še par takih člankov. Zakaj več vplivajo kot 10 naših shodov. Zato bomo temeljito poskrbeli.

Iz vrst najbednejših.

(Dopis iz kroga invalidov.)

Mnogo se piše po časnikih o bedi raznih stanov, ki trpijo pomanjkanje vsled draginje in premajhnih dohodkov. A skoro nikdar pa ni slišati tožbe stanu, ki je nastal vsled vojne in to smo mi vojni invalidi. Med vojno smo se navadili trpljenja in pomanjkanja, zato smo tudi dosedaj molčali in trpeli. Toda sedaj ni več mogoče invalidu življenje, če tudi najslabeje. Če pogleda-

mo krog sebe, vidimo v vsakem kraju množico mož in fantov brez roke, ali s pokvarjeno roko brez prstov, brez dlani, s skriviljeno ali trdo roko, brez noge, ali s tako pokvarjeno, da se komaj vlačijo, jetični, slepi, gluhi, revmatski itd. Če vidi usmiljen človek takega siromaka, pač pravi: »Ubogi revež!« in s tem je pa tudi vse storjeno. Da bi se pa kdo zavzel za siromake in jim izposloval kako podporo, to pa se ne zgodi.

Dajo se podpore brezposelnim, ki so zdravi in delazmožni, a ker ne dobijo službe, kakršno bi ravno hoteli, so brez dela. Toda invalid, ki je zgubil vsled vojne svoje zdrave ude in bi z veseljem delal vsako še tako težavno delo, ne dobiva skoro nič.

V Avstriji smo dobivali invalidi do 50 odstotkov delonezmožnosti (in takih je največ) 22 K mesečno. To je bila prva leta vojske že nekaj, čeprav ne veliko, toda sedaj, ko so vse potrebščine 40—50 krat dražje, pa dobimo 30 K.

Pač dobi semtertje kdo kako primerno službo, toda to more nastopiti le tak, ki je brez družine. Kaj naj pa počne družinski oče, ki ima malo zemlje in kup malih otrok, sam pa je za težje delo nezmožen?! Tega pa menda ne bo zahtevala država od nas, da bi v svojih najboljših letih morali vzeti beraško palico v roke in iti krog milosrčnih ljudi, če smo brez lastne krivde prišli ob svoje zdrave ude.

Potem pa še pravi kdo, če sliši, invalida, ki pravi, da je bilo boljše pod Avstrijo: »Vidite ga, proti državi je, ker hvali Avstrijo!« Pomagajte nam, da ne bomo slabše preskrbljeni, kot smo bili pod Avstrijo, pa bomo hvaležni svoji domovini! Kmalu bo že pol-drugo leto, kar smo v Jugoslaviji, toda dosedaj ni še nihče storil koraka za nas siromake. Dosedanja vlada je morala bolj skrbeti za kapitaliste in verižnike kot pa za invalide. Toda sedaj ko zboruje narodno predstavništvo in ima S. L. S. svoje zastopnike v ministru, pač tudi mi upamo, da se bo za nas kaj storilo.

Naj se vendar enkrat že vpelje davke na vojne dobičke, da plačajo tisti nekaj svojih lahko prisluženih tisočakov, ki so zbirali »zaklade iz bližnjikov krvi,« in naj se pomaga siromakom, ki so vsled nesrečne vojne prišli ob vse.

Na ta način si bo država pridobila ljubezen svojih podanikov, da jo bodo imeli za mater, ki za nje tudi skrbi, ne pa za mačeho, kot je bila Avstrija, ki nas je pripravila ob najboljše, to je ob naše zdravje!

Eden izmed trpečih v imenu mnogih.

Važnost krompirja.

Poleg koruze nam je dala Amerika tudi krompir kot eno izmed najmenitnejših kulturnih rastlin. Bila je huda lakota po Evropi v 70. letih 18. stoletja, ki je šele prisilila srednjo Evropo, da je začela splošno saditi krompir; in da ni bilo za svetovne vojske pri nas krompirja, koliko

več žrtv bi bila šele potem zahtevala la kota.

Statistika pravi, da smo pridelali v letih 1901—1910 povprečno po 1271,740.000 stotov krompirja na leto, torej nad 1¹/₄ milijardo kvintalov (po 100 kg). Največ so ga pridelali

na Nemškem	444,654.000 q
v evropski Rusiji	280,070.000 »
v bivši Avstro-Ogrski	176,364.000 »
v Franciji	127,627.000 »
na Angleškem	64,328.000 »

(polovico na Irskem)

v Švici	8,500.000 »
v Zedin. drž. Sev. Amerike	79,918.000 »
Južna Amerika samo	12,400.000 »

Zemlja, ki je domovina krompirjeva (južna Amerika) prideluje danes komaj 1 % vsega krompirja na zemlji. Tudi Azija ga prideluje za svojo velikost izredno malo, namreč 11.7 milijonov q, Avstralija z Novo Zelandijo 5¹/₂ milijonov q, najmanj pa Afrika, niti 1¹/₂ milijona q.

Silno različen je pridelek krompirja na enaki ploskvi v različnih deželah. Dočim pridelava Argentincev na 1 hektaru (malo manj kot 2 orala) celih 235 q, Belgijec 160 q, Novi Zelandec in Norvežan 144¹/₂ q, Nemec v državi in Anglež po 135 q, pridelamo pri nas samo po 100 in manj q, na Mažarskem le po 77 q.

Prevažna naloga našega kmetijstva je, da poveča pridelek krompirja na hektaru, zlasti zgodnjega za izvoz. Ker je treba za krompir zemljo skrbno obdelati, vpliva to zelo ugodno tudi na sledeči žitni pridelek.

Pri poskusih, ki so jih delali po Nemškem, so pridelali na 1 ha celo po 236 q krompirja in sicer na polju v velikem, ne morda na vrtu. Glavni vzrok našega majhnega pridelka je, ker ga ne znamo strokovnjaško pridelovati. Mnogo manjši posestniki niso porajali kaj pride na umetna gnojila, ko jih je bilo lahko dobiti, če tudi niso imeli na razpolago dovolj naravnega gnoja. Zelo odločilna je tudi vrsta krompirja, ki jo sadimo. Močno požihtljive vrste krompirja, primerne našej zemlji bi ta pridelek bistveno pomnožile.

Velike množine krompirja je požiral doslej vsako leto špirit, ki so ga kuhali iz žita, sadja, največ pa iz krompirja. Danes pa je dozorela iznajdba izdelovanja alkohola iz apna in premoaga. Ako ti dve reči zmelješ v moko, dobro premešaš in žariš v električni peči, dobiš znani kalcijevi karbid, ki da, ako ga poliješ z vodo, smrdljivi plin acetilen. Ako napelješ ta plin v raztopino kake kisle živorebrne soli, se napravi acetov aldehyd; s kislecem (plin v zraku) lahko pretvoriš acetov aldehyd v čisto octovo kislino, z vodenecem (plin, bistveni del vode poleg kislica) pa spremeniš acetov aldehyd v čist alkohol. V Švici že izdelujejo ta karbidov špirit v kantonu Walis (»Lonzawerke« je ime tvornici), in dežela, ki je morala doslej uvažati špirit, ga bo kmalu izvažala. Tudi nemška kemična obrt je že vzela izdelovanje karbidovega špirta v roke.

Naša domovina Jugoslavija ima pre-mnogo močnih vodnih sil, dovolj apnenca in premoaga, najboljše predpogoje za obrt

— a bivšim ministrom so rojile vse druge demokratske in komunističke muhe po glavi, kakor pa izguba naravnih darov božjih v blagor državljanov.

Krava v šoli.

(Anton Pevc.)

Uvod.

Naslov doni čudno. Pošiljati kravo v šole pač še nikomur ni padlo na um. Le Arabci so baje enkrat poslali osla na vseučilišče, pa se jim ni posrečilo izšolati ga v učenjaka. Kljub temu potrebuje tudi krava svoje šole, seveda le praktične, primerne potrebam govejega življenja. Učitelj je za njo vsak živinorejec.

Čim boljši je učitelj, temveč se nauče otroci. Čim razumnejši je živinorejec, tem boljšo živino ima v hlevu. To je zakon narave: od dobrega se naučiš dobro, od slabega slabo, — toda vse živo se je učilo, še predno smo imeli ljudske, srednje in visoke šole, učil se je sin od očeta, hči od matere itd. Nikdo se ni rodil kot učenjak, marveč je to postal šele z učenjem. Nobena krava se ni rodila kot izborna mlekarica, marveč je to postala šele vsled ugodnih življenjskih razmer v rokah razumnega živinorejca.

V minulih letih smo v Sloveniji — in še marsikje drugod — skušali izboljšati živino s pomočjo tujih bikov. Zastopali smo nekako to-le mnenje: Ker je bil oče velik učenjak, mora biti tudi sin velik učenjak, čeprav bo (sin) vse življenje krave pasel. Nepravilnost takega mnenja so ti tuji biki jasno dokazali, kajti odtod se je slovenski živinorejec naučil izraza, »da tuja živina degenerira.« Če bi bil gornjega sina obdržal oče-učenjak v svojih rokah, bi ga bil izučil morebiti za učenjaka; ker pa je bil sin — n. pr. kot sirota brez očeta in matere — prisiljen od mladosti krave pasti, se je izučil v vaškega pastirja, čeprav je bil oče velik učenjak. Ali je sin radi tega degeneriral?

Vsaka goveja pasma je ali proizvod krajevnih razmer ali proizvod razuma. Holandska in razna švicarska kulturna goveja živina je v največji meri proizvod krajevnih razmer, angleška shorthornska ter danska kulturna živina je v največji meri proizvod razuma. Razum more ustvariti razmere, ki so podobne krajevnim razmeram, v kakršnih je tuja živina v svoji domovini živela; tedaj tuja živina ne bo degenerirala, marveč se bo »aklimatizirala«, to je privadila svoji novi domovini in ohranila lastnosti svoje rodovine — z manjšimi razlikami iz vzroka, ker razum ne more nikdar narave popolnoma nadomestiti. Torej, če hočemo presaditi v Slovenijo kako tujo, n. pr. švicarsko pasmo, mora imeti naš živinorejec predvsem toliko strokovne izobrazbe kakor švicarski, in še dobro porcijo več, ker mora na umeten način nadomestiti to, kar nudi švicarju že narava. Da bi pa švicarski bik zadostoval za prenos švicarske pasme v Slovenijo in na Balkan, doni zelo otročje.

Če pridelam doma vso krmo za živino, me stane n. pr. 1 kg žita 20 vin. in živina mi plača zanjga 24 vinarjev; imam

pri vsakem kilogramu 4 vin. dobička in moja živinoreja spojena z drugim gospodarstvom se mi dobro obrestuje. Moj sosed ima enako živino kakor jaz, toda slabše polje in mora radi tega vse žito za krmo pri meni kupiti. Prodajam mu ga po taki ceni kakor mi ga plača moja živina, to je po 24 vin. kilogram. Ali nese mojemu sosеду njegovo gospodarstvo tudi toliko kakor meni moje, če stane njega 1 kg žita 24 vin., mene pa le 20 vin.? Ali mora tako delati, da si zasluži na kak drug način teh 4, za gospodarstvo potrebnih vinarjev, ali pa bo prej ali slej šel na boben.

Veliko vlogo igra v kmetijstvu beseda »starokopitnost«. Kdor ni takoj vnet za vsako novost, ki jo teorija kje stakne, je starokopiten. Kmet je starokopiten, ker nima toliko denarja, da bi kupoval krepilno krmo za rejo opitanih plemenskih krav in da bi imel tem potem v hlevu tako lepo živino, kakor njegov sosed, ki pridelava vso krmo doma. Ali ni v tem primeru bolj umesten izraz »kmet je pameten«, ker računa z dejanskimi razmerami in se noče zadolžiti v svrhu dobrorejenosti svojih krav? Računati je vedno z dejanskimi razmerami in ne bom kupoval za živino žita po 24 vin., če vem, da ne bom na ta način nič zaslužil, marveč se le zastoj trudil.

Iz razmer kraja se mora vzgojiti za kraj najbolj sposobna živina. Razum mora obvladati praktično vso živinorejo in stikati za živalmi, ki v danih razmerah najboljše uspevajo. Razlike, ki jih dela narava, mora razumen živinorejec znati izkoristiti v svoj prid in kjer le mogoče, umetnim potom zvišati. Zakaj mi da ena krava iz 10 kg domačega sena dnevno 7 kg mleka, druga le 4 kg, tuja simentalka pa komaj 2 kg? Vse to se da pojasniti na podlagi vzdrževalne in proizvodjalne krme itd., — toda praktičen razum bo rekel le, da je ta razlika odtod, ker zna prva krava krmo veliko boljše izkoriščati (presnavljati) kakor druga in tretja, in da je prva zato gospodarsko še enkrat več vredna kot druga in tretja.

Torej živinorejec mora znati opazovati, računati, odbirati, rediti, šolati svojo živino, mora biti nekak »praktičen učenjak«. Od domačega kmeta se mora najprvo naučiti prakse visokošolski kmetijski učitelj, da postane »kvalificirana moč« za praktično poučevanje domačih kmetijskih sinov. Ob dejanskih razmerah prakse se izpotakne vsa učena teorija. Prva naloga učitelja je poučiti živinorejca, kako se z najmanjšimi stroški nauči krava dajati 20 litrov mleka, če ga je doslej dajala le 7; kako je to mogoče narediti s pomočjo velike množine drage krme, kjer stane krma še enkrat več kot je vredno mleko, to zna tudi živinorejec sam, — toda tedaj mu mora učitelj najprvo podariti za tako gospodarstvo potreben denar, ker drugače bo šel kmet kmalu na boben.

(Dalje.)

Vsaka hiša, v kateri je kak član Kmetijske zveze, mora imeti „Domoljuba“, kmetško glasilo.

Razgled po svetu.

Jugoslavija.

p Narodno predstavništvo se je po dolgem času zopet sešlo. Znano je, da je predložila prejšnja vlada regentu v podpis, naj se predstavništvo razpusti. Ker je to protustavno, je regent podpis odklonil, nakar je vlada odstopila, sestavo nove vlade pa je poveril srbski radikalni stranki pod pogojem, da skliče narodno predstavništvo. Liberalci in socialisti so sklenili, da se sej narodnega predstavništva ne bodo udeleževali; s tem bi radi dosegli nesklepčnost sej in tako padec vlade. Toda glej: med tem ko je prejšnja vlada mogla spraviti v zbornico samo 103 poslance (za sklepčnost jih pa mora biti 146) in radi tega poslala parlament na dopust, je sedanja vlada dosegla pri prvi seji 147 glasov, pri drugi pa že 156. Narodno predstavništvo se bo bavilo predvsem z mirovno pogodbo, davkom na vojne dobičke, Narodno banko (torej z valuto) in z volilnim zakonom. Kakor hitro bo ta sklenjen, se izvršijo volitve.

j Zagrebški kapitalisti se boje dr. Korošceve metle. Zagrebški kapitalisti se hudo razburjajo, ker se sliši, da hoče dr. Korošec carinsko upravo prestaviti v Slovenijo. S tem bi bil napravljen kmalu red na železnicah in zagrebškimi judom zaprt velik vir verižniških dohodkov. Dobro znamenje, kadar zaboli zagrebške Jude.

j Dunajske delavce plačujemo — ml. Svoj čas je sklenil socialistični minister Kristan na Dunaju pogodbo, da nam tam popravljajo lokomotive. Avstrijci so bili pripravljeni pod pogojem, da jim dobavljamo potrebne kovine. Teh kovin vlada ni preskrbela in tako za popravljanje najeti delavci na Dunaju lenobo pasejo in za to jih mi še po vrhu plačujemo.

j Žito za prehrano ljudstva — zaplenjeno. Kakor poročajo iz Belgrada, je na željo ljubljanskega generala Smiljanica prejšnji dem. vojni minister general Hadžić dal zapleniti veliko množino žita (baje več vlakov), ki so v Vojvodini nakupljeni za Slovenijo. Ljudski poslanci Gostinčar, Sušnik in drugi so takoj ostro nastopili proti temu. Sedanji vojni minister je izjavil, da bo zadevo preiskal. Nam seveda ni dovolj, da se zadeva preišče, mi hočemo žito nazaj!

j Italijani o naši novi vladi. Neki ugleden italijanski list piše: S prihodom nove vlade v Belgradu se je položaj Italije poslabšal, ker je vlada v Belgradu sestavljena iz strank, ki so najbolj nepopustljive napram Italiji. Položaj je s prihodom nove vlade sledeči: Na eni strani g. Wilson z vlado g. Protića, na drugi strani Italija in njeni zavetniki. Izid dvoboja je dvomeč.

j Velik cerkveni rop v Subotici. V nedeljo ponoči, dne 29. februarja je bil izvršen drzen vlom v ondotno veliko katoliško cerkev Svete Terezije. Nemače je vdrl v cerkev, razbil tabernakelj ter odnesel staro zlato monštranco romanskega sloga, obrobjeno z dragocne-

nimi dragulji, velik pozlačen obhajilni kelih, osem zlatih kelihov in paten. Cerkev trpi pol milijona kron škode.

Na Dunaju so našli 4. marca v zasebnem stanovanju ustreljena ravnatelja komisije za vojni plen (oddelek jugoslov. poslanstva) dr. Stevo Engelhardta in njegovo ženo Stanko rojeno Musič. Očividno je mož najprvo ustrelil ženo, potem pa še sebe. Bila sta šele pred dvema mesecema poročena. Vzrok umora in samomora ni znan.

AVSTRIJA.

Na Dunaju se je izvršilo ljudsko štetje, ki je pokazalo, da Dunaj ne šteje več dva milijona prebivalcev; število je padlo na ono stopnjo, na kateri se je nahajalo pred 10. leti. Število je namreč padlo za 155.000 oseb. Zensk je 135.320 več nego moških. Vzrok manjšega števila je nekaj tudi ta, ker je mnogo dunajskih otrok na deželi in se vsi dunajčani še niso vrnili iz ujetništva. Umrljivost je bila zadnje čase večja, število rojstev je padalo. Čudno pa je to, da je zrastle število samostojnih gospodinj za 40.000. Radi tega je pomanjkanje stanovanj še vedno občutno.

MADŽARSKA.

Ker na madžarski prestol ne sme priti Habsburžan, Madžari pa vseeno hočejo imeti vladarja, so si ga zaenkrat kar sami izbrali v narodni skupščini. Skoro soglasno je bil izvoljen za državnega upravnika general Horty in mu določili 3 milijone K plače na leto.

ITALIJA.

V Italiji se uprizarjajo vedno večji štrajki, kakor bi se s štrajki doseglo zboljšanje svetovnega gospodarstva. V okraju Ferrara štrajka 80.000 poljskih delavcev, tudi cela vrsta velikih tovarnov stoji. Za temi štrajki stoje največ komunisti, ki hočejo na ta način popolnoma vse upropasti, da bi potem sami prišli na vrh.

TURČIJA.

Končno se je odločilo, da ostane turška vlada v Carigradu in da se prisodi mesto Smirna Grčiji. Zavezniki ne nameravajo Turčije razdeliti, temveč one kraje, kjer ne prebivajo Turki, izločiti iz turške uprave. Armenija postane popolnoma samostojna, Sirija pa dobi samoupravo pod mandatom ene izmed evropskih sil, najbrže Francije. Druga ozemlja Turčije ostanejo pod tuhanovo oblastjo.

ANGLIJA.

Angleže straši mrlič, ki so ga sami spravili na oni svet. Ta mrlič je Nemčija. Pravijo, da bo gospodarski polom Nemčije tudi na Angleškem povzročil velikansko nesrečo. Zato bo treba mirovno pogodbo v toliko popraviti, da bo mrlič zopet oživel, pa se ozdraveti ne sme, sicer bi postal zopet nevaren. Dostoj so smele na Angleškem voliti tudi ženske šele z dovršenim 30. letom. Sedaj je spodnja zbornica sklenila, da

se ženska starostna meja izenači z moško in smejo poslej tudi ženske voliti z dovršenim 21. letom.

AMERIKA.

Človek bi mislil, v Ameriki se cedi med in mleko, zakaj delavci imajo tamkaj večje plače kot pri nas ministri. Tako zaslužijo tiskarniški stavci po 45 dolarjev na teden, to je po naše 6300 K na teden, na mesec do 26.000 K, toliko kot naši stavci na leto. Ameriški vojaki v Nemčiji zaslužijo na mesec po 72.000 K. Toda na drugi strani pa moramo tudi upoštevati, da je draginja tam veliko hujša, kot pri nas, katere pa seveda pri tako visoki plači ne čutijo. Tako stane moška obleka 40—50 dolarjev, torej 5600—7000 K. Da pa se vidi razloček med ameriškansko in našo draginjo, spoznaš iz tega, da ameriškanski stavec v enem tednu zasluži lepo obleko, medtem ko si jo mora naš stavec služiti 3—4 tedne.

Tedenske novice.

Politične.

p Nova slovenska vlada je sestavljena samo iz zastopnikov Slovenske Ljudske Stranke, ker sta liberalna in socialistična stranka odklonili sodelovanje v vladi. Vlada je tedaj sledeče sestavljena: Predsednik: dr. Janko Brejc. Poverjeniki: za notranje zadeve: prof. Bogumil Remec; za uk in bogočastje: dr. Karel Verstovšek; za pravosodje: poslanec Josip Fon; za socialno skrbstvo: dr. Andr. Gosar; za kmetijstvo: kmetški posestnik Jakob Jan iz Gorij; za javna dela: inženjer Dušan Serbec, ravnatelj elektrarne na Završnici.

p Svoj bogat slovar psolv si ustanavlja »Kmetijski list«. Štev. 10. prinaša med drugimi sledeče častne primke, ki seveda veljajo kmetom-prištejem Kmetijskih zvez: podrepniki, hinavci, »Lažiljubovo« gnojilšče, versko-blazne ženske (to meri na naše kmet-ske žene), katoliški razbojniki, najbolj sleparska stranka, pohabljen in šepav tajnik, nasilneži, psi itd. Dosedanja zbirka je že znatno narastla. Uporabiti jo nameravajo znatno pomnoženo pred volitvami kot dokaze proti klerikalcem.

p Kmetijski list brani svobodomiselno stranko. Zadnji kmetijski list se silno toplo zavzema za češko agrarno stranko in jo brani pred našim očitaniem, da je namreč zagrizeno protiverska in svobodomiselna. Mi ne moremo pomagati, da je češka agrarna stranka tako protikatoliška in da nikjer — to je samostojnim voditeljem prav dobro znano — ne more zatajiti svojega sovraštva proti katoliški veri, če pa se liberalna kmet-ska stranka čuti dolžno braniti in prati tako izrecno protiversko stranko, potem smo vsaj zopet enkrat potrjeni v tem, kam bodo samostojni voditelji privzeli s svojo stranko. Nam je to prav, če pa je prav vsem vernim kmetom, ki so danes slučajno pristaši liberalne kmet-ske stranke, pa zelo dvomimo.

p Prav takol Deželna vlada je dala okrajnim glavarstvom najstrožja navodila radi razbijanja shodov, kar so zadnji čas posebno samostojni uvedli pod

zaščito dr. Žerjavovo. Kdor moti shod, se lahko kaznuje od 10 do 4000 K ali z zaporom od enega tedna do šest mesecev. — To se bodo samostojni kislo držali, zakaj glaven njihov dokaz zoper Kmet-ske zveze je s tem odpadel. Drugih pa nimajo.

p Znani samodržec Pribičević, bivši notranji minister, je imel 29. februarja v Ljubljani političen shod, ki so ga mu komunisti skoro razbili. Če ne bi imeli liberalci dobro organiziranih Sokolov, ki so komuniste sproti na hladno postavljali, bi Pribičević sploh ne mogel priti do besede. Pa bi bilo tudi vseeno, zakaj govoril je samo o tem, da smo ujedinjeni in so klerikalci sovražniki države. Vse to pa že liberalni vrabci pol leta po ljubljanskih kostanjih čivkajo.

p Kaj pomenja to? Liberalci, ko so bili še na krmilu, so imeli neko kupčijo radi elektrarne na Fali. Vse tozadevne spise je imel v rokah bivši trgovinski minister Slovenec dr. Kramer. Sedaj so ti spisi neznano kam izginili. Sploh se čuje, da prihajajo iz uradovanja bivšega ministra Kramarja čudovite stvari na dan. Ko se vse preišče, bo seveda tudi objavljeno.

p Ženska volilna pravica. Liberalci, socialisti in samostojni so proti ženski volilni pravici iz znanih vzrokov. In res je, da je bila v volilnem redu, ki so ga skrpicali liberalci in socialisti, volilna pravica za kmet-sko žensko izpuščena. Sedaj pa prihaja klepetava »Jugoslavija« — sicer ni vredno skoro odgovarjati temu listu, ker ga nihče ne jemlje resno — in pravi: klerikalci so zatajili žensko volilno pravico. Lažnjivci. V ministrskem svetu so trije Slovenci, vsi trije so predlagali žensko volilno pravico in glasovali zanjo, proti so bili Srbi, katerih je v ministrstvu 12 in ko so pozneje predlagali slovenski ministri vsaj za Slovenijo žensko volilno pravico, so bili Srbi zopet proti, kot so bili preje liberalci in socialisti. Stvar pa bo prišla še pred državni zbor. Če ste torej za žensko volilno pravico, spravite svoje lene poslance v državni zbor, da glasujejo za to. Slovenska ljudska stranka pa se ne bo nehala boriti za žensko volilno pravico, pa naj nastopajo proti njej liberalci, socialisti, samostojni ali radikalci.

p Dr. Lukan, poverjenik za agrarno reformo nam je poslal sledeče zanimivo pismo:

V 9. št. z dne 3. marca t. l. priobčili ste notico: Tudi dr. Lukanu etc.

Blagovolite vzeti na znanje sledeče pojasnilo. Celokupni lastniki podanikov neprijateljskih držav postavlja po zakonu sekvestre minister za trgovino in industrijo, ki so v Sloveniji neposredno podrejeni tukajšnjemu oddelku tega ministrstva. Vsled tega zakonitega predpisa je postavljalo ministrstvo za trgovino in industrijo oziroma njegov oddelek sekvestre tudi za veleposilstva, ki so last podanikov neprijateljskih držav. Sekvestri so na teh veleposilstvih gospodarili po svoje, ne da bi imelo poverjenikstvo za agrarno reformo kak vpliv ali vsaj upogled v to gospodarstvo in začelo se je celo v nekaterih slučajih z likvidacijo, ki bi se izvršila brez ozira na predpise in potre-

be agrarne reforme. Posestva bi dobili v roke le zopet bogataši in sicer v kosih, tako da se proti njim ne bi moglo postopati s stališča agrarne reforme. Da se ta nedostatek prepreči, zahteval sem potom nadrejenega ministrstva, da se postavi za vsa taka veleposestva sekvestrom glavno poverjeništvu, torej urad, ki vrši sekvestracijo oziroma upravo veleposestev po nadzornikih-strokovnjakih in sicer po principih agrarne reforme. Remuneracije za upravo dobivajo le nadzorniki in še ti le malenkostne, dr. Lukan pa nima od tega drugega nič, kot le kup dela. Za svoje delo prejemam plačo V. činovnega razreda in tudi fika ne več. V pričanju, da mi ne bode hoteli delati vedoma krivice, Vas prosim, da stvar prihodnjic lojalno primerno pojasnite.

Z odličnim spoštovanjem Dr. Lukan.

Op. uredništva: Zanimivo je to pismo predvsem zato, ker daje dr. Lukan zelo »čedno« spričevalo raznim sekvestrom, ki so bili v ogromni večini vzeti od liberalnih gospodov.

p **Tajnik Marinček** je bil spuščen na svobodo, kakor hitro je prišla nova vlada. Po Cerkljah so govorili, da ga bo pregnal dr. Žerjav do volitev v Srbijo, sedaj se je pa kolo obrnilo. Značilno je, da so Marinčka v Novem mestu, kjer je bil zaprt, rekli, da ga samo zato spuste, ker je nov položaj. Toda če je kaj zakrivil, vendar ne more noben nov političen položaj kaj izpremeniti. Iz tega vidimo, da je bil zaprt zato, ker ni trobil v samostojno-demokratski rog.

p **Plešče pri Osilnici.** Piše se nam: Pomagajte, pomagajte! Klerikalni ogenj se vali iz Osilnice na Hrvaško! Vse bo uničeno!

p **Socialni demokrati so se sprli.** V socialno-demokratski stranki je nastal razkol. Večina socialistov ni bila zadovoljna s Kristanom, ker mu je bilo, kakor mu očitajo, ne za delavce, temveč zato, da bi sedel na ministrskem stolčku in ker je držal in do konca vlekel s kapitalistično liberalno stranko. Zato so ti nezadovoljnejši osnovali svojo stranko, stranko komunistov, katerih program je z revolucijo prevrniti ves družabni red in potem uvesti nadvlado delavstva (pravilno: socialističnih voditeljev) in razlastiti vse tovarne in vsa kmetstva posestva. Tej stranki sta se postavila na čelo dr. Lemež, državni uradnik in bivši urednik »Napreja« Golouh in neki inženier Gustinčič. Komunistična stranka je po svojih načelih najbližja boljševizmu, le toliko se razločuje od njega, da so ruski boljševiki po enem letu krvave šole spoznali, da se s komunističnim lenuharjenjem ne pride drugam kot v še globlje blato in še hujše pomanjkanje in da so vpeljali zato 12 urni delavnik in d o l ž n o s t dela, medtem ko naši komunisti sanjajo samo o tem, kako bodo velike plače vlekli in malo delali.

»Naprej« socialistični dnevnik je ostal seveda v Kristanovih rokah in tako živinsko zmerja voditelje komunistov in jim očita tako hude pregrehe proti delavskim koristim, da se človeku gabi. Nasprotno pa komunisti izprašujejo precej kosmato vest Kristanu in njegovim pristašem. Včeraj še pa so si bili ljubeči bratci med sabo in pri-

segali enoglasno po shodih, s kako brezmejno požrtvovalnostjo delajo za delavske koristi.

»Ljudski glas«, ki hoče biti socialistično glasilo za kmeta, je seveda navdušen še vedno za Kristana in bo kljub fotografijam, ki so jih in jih še bodo priobčili komunisti o socialistih, kako se namreč ti »žrtvujejo« za uboge delavce, kljub temu bo vpil: edina rešitev za kmeta je socializem. Klerikalci so sleparji.

p **Kmetsko-delavsko zvezo** so ustanovili socialisti za kmete. Da jim pri tem za kmete ni prav nič, je jasno. Saj je še pred kratkim govoril socialistični voditelj Kristan, da bo delavstvo komandiralo nad žitnimi polji, in socialisti so tisti, ki so vpili celo vojsko: Kmet je oderuh. Sedaj pa si ravno v teh dneh naštevajo socialistični gospodje drug drugemu, kolikokrat in kako grdo so izdajali svoje delavce. Ali naj bodo potem taki za kmeta. Pač pa je socialistom zato, da bi kmetje plačevali pridno v socialistične blagajne, od koder bi zajemali gospodje voditelji z velikim periščem. Zato so tudi kmetom, preden so sploh kaj obljubili jim, naložili davek: plačaj vsak mesec 3 krone, pa boš imel pravico nositi ponosno ime: Socialistični kmet. »Ljudski glas« bo pa tvoje glasilo. Ubogi kmetje. Vsi ga hočejo izžemati: samostojni birtii in trgovci ter mestni socialisti.

Domače novice.

d **Drugi natisk »Primita tatul«** je pošel. Posamezni izvodi se še dobe v knjigarni, na večja naročila pa je treba počakati, dokler ne bo izvršen tretji natisk (20 do 30.000). Knjižica gre izpod rok, a bi šla še bolj, ko bi se za nje razpečavanje zavzeli tako povsod, kakor so se marsikod, kjer so poskrbeli, da jo dobi v roke vsaka ali skoro vsaka družina. Naročili so je po večjih krajih po dvesto, tristo ali celo petsto izvodov. Nekateri kraji pa, kjer so ljudje pouka jako potrebni, so se odzvali le malo ali nič. Knjižica na bralca, ki je količkaj še dostopen za resnico, ugodno učinkuje. Treba jo je torej izrabiti, da se z njo preženejo laži, ki so okužile vso javnost. Marsikdo, ki je imel že nekoliko zmedene pojme, jo odloži z veseljem, da so se mu pojmi razbistrili. Naj bistril glave še dalje!

d **Velik prijatelj kmetov umrl.** V soboto, dne 6. t. m. ob 3. uri zjutraj je umrl na Prežganjem č. g. župnik Karel Jaklič. Obol el je pred dvema mesecema na vnetju možganske mreže. Njegova močna narava se je dolgo upirala, pa ni zmogla težke bolezni. Pogreb je bil v ponedeljek 8. t. m. dopoldne ob 10. uri. Rajnik je bil velik prijatelj kmetškega stanu in je silno veliko delal v svoji župniji za napredek kmetijstva in za kmetstvo organizacijo. Časten mu spomin!

d **»Kmetška županska zveza«** v Ljubljani — na delu. — Ta prepotrebna zveza, ki ji tudi ni prizanesla vojna, je zopet začela z delovanjem. Če je bila kdaj potrebna najtesnejša organizacija vseh županov, bo gotovo še bolj potrebna v bodoče. — Odbor K. Ž. Z. bo zastavil vse sile, da organizacijo v najkrajšem času na

novo izvede. — V zadnji odborovi seji je bilo sklenjeno, da naj znaša odslej z ozirom na razmere članarina letno 20 K. Člani imajo pravico do zaupnih pismenih pojasnil, kar je posebne važnosti z ozirom na bližajoče se občinske volitve. — V doglednem času začne zopet izhajati glasilo KZZ — »Občinska Uprava«. — Članarina naj se pošilja »Hranilnici kmetijskih občin« v Ljubljani. — Odstopivšemu zaslužnemu načelniku Ant. Belcu se je izrekla kot ustanovitelju Zveze za mnogoletno neumorno delovanje soglasna zahvala. — F. K.

d **Zamenjave 1000 kronskih bankovcev.** Finančni minister je izdal glede zamenjave 1000 kronskih bankovcev s ponarejenim kolkom posebno naredbo (N. br. 5124 od 26. februarja t. l.), ki se glasi tako-le: »Da se izognemo temu, da morejo brezvestni ljudje spežati med poučeni svet 1000 kronske bankovce s ponarejeno marko ter tako zanašati zmedo v denarni promet in oškodovati neizkušeno občinstvo, odredjam: 1. Da vsi uradi, ki vršijo zamenjavo kron, tistim, ki prinašajo 1000 kronske bankovce, kolekovane s ponarejenimi markami, odvzamejo bankovce proti potrdilu in jih obdržijo do nadaljnje naredbe. Na potrdilu je treba označiti serijo in številko vsakega bankovca. Potrdilo mora imeti tekočo številko. Uradi, ki vrše zamenjavo, naj sestavijo spise vseh potrdil po tekočem številu. V tem spisku ima biti ime in priimek tistega, ki se mu odvzamejo tisočaki ter številko odvzetih bankovcev. 2. Da vodijo stalen pregled o tem, koliko kronskih bankovcev se je komu zadržalo, in da predlagajo o tem teden-ska poročila generalnemu inspektorju ministrstva za finance. 3. Da pri odvzetju bankovcev podučijo stranke, da se bo rešilo vprašanje o usodi teh bankovcev po končani zamenjavi kron.«

d **Nabori letnikov 1896—1900.** Pred kratkim odloženo rekrutovanje letnikov 1896—1900 se vrši v času od 5. do včevši 13. marca. Podrobnosti so razvidne iz lepakov.

d **Darovi iz Amerike.** (United States Relief Shipment). Ladja »Pannonia«, Cunard-črte, je dospela z zaboji v Trst šele 28. februarja t. l. Izkrčevanje zabojev se je pričelo dne 1. t. m. in bo trajalo nekaj dni, zakaj zabojev je 3422. V Ljubljano jih bosta pripeljala dva tovorna vlaka tekom enega tedna. Ko bo cela pošiljatev v Ljubljani v skladišču »Balkan«, se bodo takoj poslala obvestila posameznim prejemnikom. V nedeljski številki »Slovenca« (od 7. marca) so priobčena imena vseh onih, ki dobijo zaboje. Nihče naj ne hodi brez potrebe v Ljubljano radi zabojev, ker se samoobsebi umevno vsi zaboji ne morejo takoj prvi teden razposlati.

d **Pismo iz Nemčije:** Naš rojak, posestnik v W. v Nemčiji nam piše: Prosim, da mi pošiljate dalje Vaš cenjeni list in mi blagovolite sporočiti, na kak način mi je mogoče Vam naročnino poslati in koliko. — Ne odnehajte od Vaše dosedanje

politike in čuvajte nad kmetom in mladino! Kmet je steber naroda, mladina njegova bodočnost! Vera pa je edina pot, po kateri mora narod hoditi, da ostane duševno in telesno zdrav. Kjer ni vere, tam kraljuje materializem, tam cvete in zori židu in kapitalizmu žitno polje ali propade narod v taki nemogoči politični zmed, kakor je komunizem, ki pelje končno k istemu cilju — k judovski žetvi! Vaš boj je pravičen in potreben, vodite pa ga stvarno in brez ogorčenja, kajti ljudje, s katerimi se Vi bojujete, so preslepljeni, pravi krivci tiče zadaj, kje drugod. Ohranite narodu vero in Bog bo čuval nad njim in ga vodil k miru in sreči. To Vam in narodu želim in Vas pozdravljam z rojstnim pozdravom Vaš J. Č.

d Pomanjkanje stanovanj. Vsi listi o tem tožijo. Materiala ni, da bi se moglo zidati, ali pa je predrag. Pomagajo si z barakami, bivajo v železniških vozovih itd. V neposredni bližini Ljubljane proti Ježici stoji že nad 2 leti brez strehe veliko morsturno skladišče. Deževje razmaka pogorelo stavbo, zmrzlina uničuje razmočeno zidovje, da razpada dragoceni material. — Ali se ne bi dalo to poslopje porabiti za stanovanja? Treba bi ga bilo pokriti, pregraditi v nadstropja in oddelke in stanovanje bi bilo vsaj toliko dobro, kakor v barakah ali vagonih. Če pa je za to nerabno, naj bi se podarilo in opeka porabila za druge stavbe, dokler ne razpade popolnoma.

d Orožne vaje. Vojaška oblast razglasi: Doslej so bili po pozivnih razglasih klicani na orožne vaje vsi prizadeti rojstnih letnikov 1881 do 1894. Tem pozivom so se večinoma odzvali in so po dosluženi orožni vaji tudi prešli tozadevna potrdila. Ni pa izključeno, osobito pri letnikih 1881 do 1885, ki so bili predčasno odpuščeni, da eden ali drugi ni prejel potrdila o dosluženi orožni vaji. Važno in v njegovem interesu je, da ima vsakdo, ki je doslužil orožno vajo, tudi tozadevno potrdilo. Če je le kdo, ki nima takega potrdila, naj ga zaprosi pri onem vojaškem poveljstvu, kjer je bil odpuščen. Dotični namreč, ki se svoječasnemu pozivu na orožne vaje niso odzvali, bodo nadvse občutno kaznovani. Naloga vsakega državljana je, da izpolnjuje svoje državljanske dolžnosti. Ena prvih teh dolžnosti je vojaška. Vemo, da mladenčev in omalovaževalcev vojaških dolžnosti ni mnogo. Tolažijo se, da oblasti ne vedo za nje. Kako prazna pa je taka tolažba, se bodo morali, če se takoj ne spreobrnejo, prav v kratkem prepričati. Kakor že povedano, bodo dotični prav občutno kaznovani. Ne samo, da bodo morali odslužiti celo predpisano dobo, bo se jih tudi v vojni službi pridržalo še nadaljnji primeren čas. Vrhutega pa so se s svojo malomarnostjo tudi sami obsodili, da bodo morali takoj po izpustu iz vojaške službe prestat zaporno kazen 30 (trideset) dni pri domačih občinah na svoje lastne stroške.

d Črna pri Prevaljah. Kmetijska podružnica priredi v nedeljo dne 14. marca po drugi božji službi svoj občni

zbor v gostilni pri Drolelniku. Na vsporedu je mnogo gospodarskih vprašanj. Kmetje, udeležite se polnoštevilo, ker se gre za vaše pravice!

d Invalidi pozor! Poverjenišvo za socialno skrb sporoča: Razpisane so nastopne službe: Pri okrajnem sodišču v Ormožu služba sodnega sluga z običajnimi prejemki IV. krajevnega razreda. Prošnje je vlagati do 25. marca 1920 pri predsedstvu okrožnega sodišča v Mariboru. — Pri okr. sodišču v Trebnjem mesto sodnega sluga z običajnimi prejemki IV. krajevnega razreda. Prošnje je vlagati do 15. marca 1920 pri predsedstvu okrož. sodišča v Novem mestu. Natančnejša pojasnila pri predalu za invalide pri ljubljanski podružnici Državne posredovalnice za delo, kjer se lahko vlagajo tudi prošnje.

d Pozor! Vožnja po ljubljanskih traotarih (tlak ob hišah) je prepovedana pod kaznijo 50 K v prvem slučaju, v drugem pa 200 K. To velja tudi za kolesarje!

d Krka ga je vzela. Na Dvoru pri Žužemberku je po strmem bregu Krke nabiral sedemletni Stanko Špelko zvončke, da jih ponese v šolo. Med nabiranjem mu je spdrsnelo in se je strmoglavil v deročo Krko. Iz vode so ga mogli dobiti šele drugi dan. Držal je še vedno v rokah šopek nabranih zvončkov, s katerimi so ga položili na mrtvaški oder in v grob.

d Velik vlom v Kamniku. V noči od 2. na 3. t. m. se je zgodil v Kamniku zopet velik vlom. Nepridipravi so vlomili v trgovino Skala in ugrabili ogromne množine manufakturnega blaga, katero je po natančni inventuri vredno 70.933 kron. Orožniki in detektivi I. oddelka policijskega ravnateljstva v Ljubljani delajo s polnim parom, da izsledijo vlomilce in ukradeni blago, katerega vrednost, kakor se norčujejo, bodo ljubljanski porotniki cenili s 400 kronami, »če jim bodo obrazi vlomilcev všeč«.

— Roparji na Dobrovi pri Ljubljani. V noči 5. na 6. marec je vdrl v hišo posestnice in gostilničarke Tehovnik v Brezju (po domače pri Skodlarju) 8 roparjev. Domača hči je morala celo svesti, da so laže opravljali svoj posel. Vzeli so okrog 15 tisoč kron denarja, veliko mesa, pijače in drugo. Ko so prišli roparji zopet na cesto, so prav mirno točili rum v kozarce in pili ter ponujali piti tudi drugim. — V isti noči so vdrl tatje v hišo posestnice Zadnikar, po domače Štuparice na Dobrovi, ter odnesli prav vso obleko, mast in jajca. Ljudstvo je prestrašeno in zahteva, da se taka golazen že enkrat zatre!

— Velik požar v Radovljici. 7. t. m. dopoldne je Predtrgom pri Radovljici izruhnul velik požar, ki je upepelil 8 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Gasit so prihiteli požarne brambe od blizu in daleč, iz Tržiča, Kranja in drugod. Tudi ljudstvo z vseh krajev Gorenjske je hitelo v Radovljico pomagat. Kako je ogenj nastal, ni še znano.

— Požar v Kotredežu. Velik požar je uničil te dni cerkveno hišo v Kotredežu; škode je 60.000 kron, cerkovniku Franceu Krežetu je požar povzročil 1300 kron škode. Posestniku Posata je pa uničil požar hišo in kozolec in ima 130.000 kron

škode. Gospodar ni doma in ima posestvo v najemu; njegovemu najemniku Jožefu Cestniku je povzročil požar 13.000 K škode. Požar je nastal, ker v bližnjem gozdu sekajo drvarji smreke in kurijo z vejami; iskre je zanesel vihar na streho cerkvene hiše, kar je povzročilo požar.

d »Trenutki oddiha«. Tako se glasi knjiga, ki je izšla v zadnjem času v Jugoslovanski knjigarni. Knjižica obsega znano Finžgarjevo boljševisko igro: Vse naše in devet raznih povesti, novel in legend. Po težkem delu je res taka knjižica najlepši in najprijetnejši oddih. Stane 9 K 60 vin.

d »Povesti«. Spisal Franc Erjavce. Jugoslovanska knjigarna se je lotila hvaležne naloge, da izda zopet povesti enega našega najbolj priljubljenih ljudskih pisateljev: pokojnega Franceta Erjavca. Erjavčeve povesti brati je prav užitek, tako domače in poljudno so pisane. Knjiga obsega devet daljših in krajših povesti in stane vezana 24 K. Naroča se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

d »Zdravje«. »Društvo za čuvanje narodnega zdravja« v Belgradu izdaja že 10. leto mesečnik »Zdravje«, ki objavlja izpod peresa najboljših srbskih zdravnikov poljudne članke v vseh panogah ljudskega zdravstva; urednik je sloveči srbski higienik prof. dr. Jovanović-Batut. Sedaj izhaja »Zdravje« tudi v slovenskem izdanju in je prva številka pravkar izšla. Da bode listu, ki ima nalogo čuvati narodno zdravje, mogoče ta vzvišeni namen tudi resnično doseči, mu je treba vsestranske podpore. Odpreti se mu mora pred vsem pot v vse stanove in v vse hiše. Dolžnost vseh izobražencev je, da širijo list med najširimi plastmi naroda. Saj je tudi nam vsakega dolgoletna svetovna vojna rane, iz katerih bodo še pozni rodovi krvaveli, ako ne preskrbimo za naglo odpravo. Najboljše sredstvo je dobro in poučno čtivo. Prva številka »Zdravja« obravnava razna važna poglavja iz ljudskega zdravstva, prinaša zlasti nujna navodila doječim materam, opozarja javnost na nevarnost jetičnih bolnikov, ki trošijo kati tuberkuloze med zdravimi ljudmi, dokazuje s svarilnimi zgledi pogubnost alkoholizma itd. — **Zdravstveni odsek za Slovenijo in Istro v Ljubljani,** ki je prevzel uredništvo slovenskega izdanja, in kamor naj se pošilja tudi naročnina (24 K za celo leto), se obrača na vse vzgojitelje slovenskega naroda, na vsa prosvetna in telovadna društva, na vse stanovske organizacije, zlasti delavske, da širijo list v svojem krogu. Po možnosti se bodo upoštevale tudi vse upravičene želje in nasveti glede vsebine in oblike ter poročilo o njih osrednjemu društvu v Belgradu.

d Kdo ve kaj o Valentinu Mlinar iz Nove vasi pri Zireh, saper, 1-13, zadnja vojna pošta 291. Star 23 let. Izmed vračajočih se vojni ujetnikov — posebno onih iz Italije — je utegnil kdo kaj o njem zvedeti. Morebitna obvestila naj se blagovolijo poslati na naslov: Franciška Mlinar, Nova vas 4, p. žiri (Notranjsko).

d Pogreša se od l. 1918 Peter Kalan, služeč pri 7. lovskem bataljonu, 1/43, marškomp. Reg. 2/18, vojna pošta 576. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči proti primerni nagradi njegovi materi Mini Kalan, Mavčice, p. Stržiče, Gorenjsko.

d Helena Marenče, posestnica v Zburjih št. 2, pošta Šmarjeta na Dolenjskem, prosi, da bi se ji naznanilo, če kdo kaj ve o njenem možu Janezu Marenču, ki je služil pri 17. pešpolku; bil 27. avgusta 1914 ujet.

Gospodarska obvestila.

g Sadjarski shodi. Tekom tega meseca bo priredil sadj. nadzornik M. Humek v Rožu na Koroškem več sadjarskih shodov s predavanji in

praktičnim razkazovanjem in sicer v sledečem redu:

7. marca ob pol 10. dopoldne v Št. Jakobu v Rožu,

14. marca takoj po jutranji službi božji v Svečah, ob 1. popoldne pa v Borovljah,

19. marca ob 2. popoldne v Kotmar vasi,

20. marca ob 8. uri dopoldne v Bilčovsu,

21. marca po jutranji službi božji v Skočičah, ob 2. popoldne pa v Hodišah. Povsod se bo shod vršil v ljudski šoli.

g Izredni občni zbor Čebelarkega društva za Slovenijo in Ljubljani se vrši nepreklicno dne 25. marca ob 10. uri dopoldne v Marjanišču, soba št. 54. Dnevni red: 1. Izpremema društvenih pravil. 2. Čebelarski zakon. 3. Slučajnosti. Event. predloge glede čebelarskega zakona naj se pisмено predlože društvu do 15. marca.

Odbor.

g Konjske tekme, dirke v Sloveniji.

Preteklo jesen prirejene tekme v Ljubljani, Ljutomeru in na Bledu so pokazale veliko zanimanje ne samo od strani občinstva v splošnem, pač pa tudi v veliki meri konjerejcev. Da se ta šport, ki je velikanske važnosti za konjereje, ne zanemari, ustanovi se v Ljubljani poseben klub, katerega glavna naloga bo voditi take dirke in izdati potrebna navodila in določila skupno z zagrebškim dirkalnim klubom. Pripravljali odbor izdelal je že delne tozadevne načrte, ter se vrši dne 19. marca t. l. ustanovni občni zbor. Po tem načrtu, katerega mora odobriti še občni zbor, vršilo bi se poleg tekem v Ljutomeru, na Bledu itd. tudi v Ljubljani 6 do 8 dirk (jahalne in vozne). Po možnosti, ako bodo razmere dopuščale, priredi se tudi razstava konj. Pri vseh teh prireditvah se bo posebno oziralo na domače konjereje.

g Cepilni tečaj za vinogradnike. V torek, dne 30. marca 1920 se vrši pri državni trtnici v Bršlinu pri Novem mestu cepilni tečaj za vinogradnike, da se priučijo v suhem cepljenju, vlaganju, kalenju in šolanju ameriških cepilnih trt. Začetek ob 8. uri zjutraj. Kdor se želi tečaja udeležiti, naj se zglašuje vsaj do 25. marca 1920 pri državnem vinarskem nadzorništvu v Novem mestu. Zlasti se priporoča, da se tega zelo važnega pouka udeležijo kmetijski mladeniči. Ostro nabrušene cepilne nože naj prinesejo s seboj.

Donisi.

IZ MIRNE NA DOLENJSKEM.

V večerjo 22. februarja smo imeli na Mirni v šoli shod »Samostojne kmetijske stranke«. Radovednost žene človeka, ki bere vedno in vedno o surovih nastopih »samostojnih« po drugod, da se udeležijo shoda. Kar pet govornikov je pripravljenih, da z združenimi močmi potlačijo politično slabo poučeno občinstvo. Dobro so jim tekli jeziki, toda videlo se jim je, da ne kidašo gnoja in ne sekajo drv, ampak le tako tuhtajo, kako bodo ljudi vodili za nos, kdaj bodo med svojim govorom namrdnili ustnice in ostrani podelali svojega najbližjega nasprotnika, če pride na shod. Na plakatih so

bili vabljeni vsi kmetje. In so prišli: od sokolskega šuštarja in usnarja, od birta in trgovca na drobno in debelo, od železniškega uradnika z milostno soprogo, od kovača in mesarja, od krojača in zidarja... pa do šolske voditeljice na Mirni in ravnateljice na Grmu, vsi ti in še kdo vmes, vsi spadajo med »kmete«. Še več, tudi ubogi rudar, ki v svoji žalostni usodi vrta pod zemljo, tudi ta naj bo samostojen kmet, saj je bil vabljen po plakatu pred jamo, tudi ta na shod. Dobro je bil obiskan shod, a vedite, da ga je poleg pristnih »samostojnih kmetov« mirnske občine posetilo dobršno število zvestih prijateljev Zupancičevih, ki jih je pripeljal s seboj, še več pa, t. j. vsaj tretjino je bilo pa onih, ki še ne spoznavajo pomenljivosti »samostojne stranke« in so se znova utrdili v sklepu, da ostanejo v »Kmetijski zvezi«, ki je res za kmeta in se ne igra in norčuje iz kmetove nevednosti, kot so se govorniki na tem shodu.

Ce se je le pri pregorostasnih lažeh oglašal kdo nasih, je zagrmelo iz ust gosposkih mirnskih nekmetov: Ven z njim! Ko je hotel po vseh govorih podati nekaj stvarnih popravkov o zmotah in lažeh govornikov domači g. župnik, so se hitro razgibale mlade sokolske moči, da ustrežejo pozivom zavednih »samostojnaric«: »Vsa s črnim hudičem! Ali ga ne bo nobeden, ga grem pa sama!« Ko je po nekoliko polegleg hrupu vendar prišel do besede, in začel razkrinkavati lažiperoke, tedaj so zlasti oni zgornji navedeni zastopniki »samostojnih«, ne samo vpili, ampak tulili. Par strumnih Sokoličev je pa kar skakalo okoli protigovornika. Hvala Bogu, da to niso bili kmetje, ampak samo »samostojniki«.

Kmetje mirnske občine, ali sedaj spoznate, katera organizacija je za vas? Ali se boste bratili s škrici in tistimi, ki jim je kmet dober, da ga zlorabljajo in odirajo, da se posmejujejo njegovi politični neizobraženosti, ali boste hodili v šolo surovosti in podivjanosti ali pa se boste oklenili Kmetijske zveze, kateri ni treba ne s pestjo in zganjanjem delati za svoj obstoj. Videli ste, da »samostojne« družje surovost in sovražstvo do duhovščine, laž in nasilnost, Kmetisko zvezo pa smisel za odkrito pomoč kmetickemu stanu pa tudi dostojen in pravičen boj za svoje pravice.

Kaj je cilj, po katerem stremlje Kmetiska zveza, je zlasti pokazal sijajen protestni shod naših žena in deklet isto nedeljo popoldne v društvu. Boj za pravičnost in enakopravnost vseh državljank je bil ta shod, ki se je vršil dostojno — vse drugače kot dopoldanski. Resolucijo, ki zahteva enakopravnost kmetiskega ženstva z drugimi sloi pri volitvah, smo brzojavno poslali ministrskemu predsedstvu v Belgrad, pisмено pa na deželno vlado in tajništvo VLS v Ljubljani. Z navdušenjem je ženstvo tudi zahtevalo, naj se takoj naroči 150 izvodov knjižice »Primite tatue«. Bog živi tako ženstvo, kot se je skazalo to nedeljo na Mirni. V boj za svojo pravico, v boj za krščanska načela v naši državi!

RADEČE PRI ZIDANEM MOSTU.

Zadnje dni se je v naših Radečah zgodil pravi pustni špas!

Naši liberalci, ki sedaj hodijo okrog v sukni »samostojnih« kmetov, so jako živahno razvili svojo agitacijo tudi med našimi kmetickimi gospodarji. Naprosili so v ta namen Drmelovega Lojzeta, da jih v tem delu pouči, ter jim da vsa tozadevna navodila. To je tisti človek, ki stoji na čelu onih, ki rujejo, da bi spravili našo sodnijo v Sevnico!

Ker se pa le nočejo vršiti volitve, polastilo se jim je tako brezmejno hrepenenje po občinskem gospodarstvu, da so sklenili na pustni torek, da obsodijo na smrt radeškega župana in vržejo občinski odbor.

Gerent pa naj bo naš prihodnji župan Albert Moser, tako so sklenili — Konferenci je menda predsedoval Estu Rudi, kot nekdanji sošolec dr. Žerjave, — vsaj ta bo najlažje izposloval podojva smrtno obsodbo!

Predsednik dr. Žerjav je seveda hotel še ob svoji zadnji uri ustreči želji svojih zvestih ovčic, slišal njihov glas, dasi sam borec se s smrtjo, — podpisal smrtno obsodbo radeškega občinskemu zastopu. Župan Jakob Rižnar je takoj, ko je prejel tozadevni dopis, sklical

sejo in predložil odboru sklep deželne vlade. Občinski odbor polnoštevilno udeležen, je enoglasno protestiral proti takemu nasilstvu, ter sklenil, da se prej ne ukloni, dokler se razpusti ne utemelji z postavnimi razlogi.

Seveda radeški »samostojneži« so med tem že zmage pijani rajali okrog.

Že tretji dan po prejemu dopisa, pa je županstvo prejelo od okrajnega glavarstva brzojav, ki razveljavlja razpust radeškega občinskega odbora!

Tako so imeli letos radeški liberalci pravi pustni špas, sicer en teden pozneje kot po navadi. To pa menda zato, ker je prestopno leto.

STRAZIŠČE PRI KRANJU.

Mestna občina Kranj si je zahotela priklopiti si del občine Strazišče, oziroma skoro vse vas Gorenja Sava. Proti temu se je občinski odbor občine Strazišče opetovano soglasno izrekel. Ugovarjale so nameravani odcepitvi dela imenovane vasi skupno in sporazumno vse tukajšnje stranke. Posestniki in delavci so vsak posebej s podpisi protestirali. Na več tukajšnjih shodih so se sklenile tozadevne resolucije. Skratka, vsa občina je proti odcepitvi imenovanega ozemlja. Ker ni šlo drugače, se je mestni odbor kranjski zatekel k samodržcu dr. Žerjavu, glavarstvo mu je šlo pa na roke. Zadnje dni Žerjavovega paševanja so še enkrat poskusili ter kar predlagali judežve groše (v sedanjih valutah) kot odkupnino, ne zmenec se za to, bo li občina Strazišče s tem zadovoljna ali ne. — Dr. Žerjav je ubogal, ter v zadnjih urah svojega samodržstva odredil, da se ima imenovano ozemlje priklopiti občini Kranj, občina Strazišče pa naj proti svoji volji kar mirno spravi določeno ceno. Vse gori navedene pogovore in sklepe straziškega odbora pa je liberalno-demokratski samodržec dr. Žerjav zavrnil »iz vavnopravnih in gospodarskih razlogov«. Vsaki krivici je enkrat konec. — Novi predsednik dr. Brejc, ki hoče pravično in ustavno vladati, je dr. Žerjavovo naredbo preklcal. — Hvala mu. — Mestni očetje iz Kranja pa si zapomnite: Pri vsaki kupčiji je treba dveh, lastnika in kupca. Le če sta oba zadovoljna, je pogodba veljavna, drugače je nasilje in krivica.

RETEČE PRI SKOFJI LOKI.

Dne 26. julija 1914 je fant, odhajač v vojak, od svojega »pušeljca« dal svoji sestri vršiček rožmarina z naročilom, naj ga vsadi. — Vršiček se je pri el in danes je rožmarin tako velik zrastel, kakor je velik fant, ki je vršiček dal, to je 1 m 70 cm. Od fantja so prejeli zadnje pismo pred dvema letoma iz ruskega ujetništva. Sestra se tolaži: tratu se dobro godi, ker rožmarin tako bujno raste. Od blizu in daleč hodijo ljubitelji cvetic občudovat to posebnost, češ, kaj takega se ne dobi daleč na okoli. Če ne verjameš, pa pridi pogledat. Reteče št. 29. — Pri nas je bil zadnji mrlič deklet v najlepših letih, 21 let, po preteku celega pol leta in 1 tedna pa je umrla ženica v starosti 82 let. Ker jih je tako malo umrlo, zato se je pomnožilo število prebivalcev lanske leto za 9, rojenih je bilo namreč še enkrat toliko, kakor jih je umrlo. Med temi 18 rojenimi je bilo 13 dečkov. Sploh so pri nas fantje odvisni, zato sta se pa dva predpustom priženila izven župnije. Res same reteče posebnosti!

BOHINJSKA KMETSKA ZVEZA.

Deželnemu predsedniku se je odposlala prošnja, da razveljavi odloka dr. Žerjave, zadevajoča razpustitev občinskega odbora v Srednji Vasi in volitve za občni zbor Kmetijske družbe. Dnevni red naj se nadaljuje z delegati, izvoljenimi leta 1919. — Ravnotako se je protestiralo proti dne 22. februarja izvoljenim delegatom za Srednjo vas in Bohinjsko Bistrico, ker ta točka ni bila na dnevnem redu občnega zbora imenovanih podružnic.

SMLEDNIK.

V Smledniku se je vršil dne 22. svečana ženski protestni shod ob občini udeležbi. Sklicala in vodila ga je spretno Rihtarjeva Mana. Enak shod se je vršil tudi v Zgornjih Pirničah. Tam se je vršil pa tudi »sporazumni« shod socialistnih demokratov in samostojnežev. Samostojni so zasabili soc. demokrate. Socialisti

domačin Cvajner je kot ponavadi čez vse zabavljaj. Ko je pa hotel voditelj samostojnih »gospod« Knez govoriti, so mu socialisti besedo vzeli. Fant Knez ima smolo s snubitvijo pri socialistih in pri ženskah. Po smleški obliži in ki hoče delati za svoje ude, kar zahteva od njih vera in gospodarski napredek. Polna dvorana je bila zborovalcev K. Z., zvestih in pazljivih poslušalcev, ko je g. Stanovnik iz Horjula tako krepko in tako jedrnat razlagal program naše Kmetijske zveze. Močna je že, naša Kmetijska zveza, pa je po nedeljskem zborovanju še bolj očvrstela. Bajtariji in kajžariji ter vsi, ki se ubijate s kmetiskim delom, vaše mesto je v Kmetijski zvezi. Sebi enakih se držite, ne silite med kmetisko gospodstvo »samostojne«, ali pa med ravanjske socialdemokratske ali narodnosocialne prekucube, ki pravijo, da jim je vera deveta briga — ali kakor sami pravijo, privatna zadeva. Še velja opomin govornikov iz komaj preteklih dobo: »Rovtariji, t. j. hribovci, kmetelji Varujte se vere žirovskih »šofstarijev« t. j. socialnih demokratov in liberalcev!

IZ ŽIROV.

Zadnji shod naše Kmetijske zveze je marškomu oči odprl v Žiroh. Kdor se še ni odločil, kam se naj bi vpisal, se je zdaj lahko prepričal, da je naša Kmetijska zveza tista organizacija, ki je po številu članov najmočnejša in ki hoče delati za svoje ude, kar zahteva od njih vera in gospodarski napredek. Polna dvorana je bila zborovalcev K. Z., zvestih in pazljivih poslušalcev, ko je g. Stanovnik iz Horjula tako krepko in tako jedrnat razlagal program naše Kmetijske zveze. Močna je že, naša Kmetijska zveza, pa je po nedeljskem zborovanju še bolj očvrstela. Bajtariji in kajžariji ter vsi, ki se ubijate s kmetiskim delom, vaše mesto je v Kmetijski zvezi. Sebi enakih se držite, ne silite med kmetisko gospodstvo »samostojne«, ali pa med ravanjske socialdemokratske ali narodnosocialne prekucube, ki pravijo, da jim je vera deveta briga — ali kakor sami pravijo, privatna zadeva. Še velja opomin govornikov iz komaj preteklih dobo: »Rovtariji, t. j. hribovci, kmetelji Varujte se vere žirovskih »šofstarijev« t. j. socialnih demokratov in liberalcev!

S KOSTANJEVŠKEGA SHODA.

Naj nekaj omenimo o shodu, ki se je vršil v Kostanjevici dne 29. februarja. Bilo je pet govornikov. Govorili so vsi, kakor da bi bili s dušo in s telesom kmetije, ali med njimi ni bilo nobenega kmeta. Takih mi ne smatramo za kmete, ki ma'jo tako fine roke in zlate zobe. In ti gospodje so govorili, kakor da so verni in kako da posnemajo svoje pradede. Ura je bila ravno deset, ko je ta shod minul, ali od teh vernih ljudi ni šel nobeden k službi božji, pač pa so pili cel dan in še druge ljudi so zapeljali, da so bili brez sv. maše. In najeli so neke ženske iz št. Jerneja; ženske smo bile vesele, misleč, da bodo govorile o splošni ženski volilni pravici, ali o tem ni nihče nič omenil. Pač pa so se figure plesale po Kostanjevici po cesti na kvaterno nedeljo v postu. Lep zgled dajete. Zbavljalo se je tudi čez Marijino družbo, da agitira za krščanske časopise in da je »Domoljub« najbolj protiveren časopis. Me smo agitirale, agitiramo in bomo, dokler bomo na svetu, in bomo ostale kar smo, magari če ti gosposki kmetije vsako nedeljo tak shod napravijo. Saj se je na shodu govorilo, da imajo ženske veliko moč, bomo tisto moč tudi v bodoče še bolj napele napram kmetiskim nasprotnikom.

Več kmetiskih deklet.

NASKOK NA KOSTANJEVICO.

Da je Kostanjevica liberalno gnezdo, ni ravno nič čudnega, da pa okolica ni, to jih posebno ježi. Zato so pa na kvaterno nedeljo, ko so liberalci v Ljubljani poskušali svojo srečo in reševali svojo usodo, so se pa samostojni kmetije zbrali v Kostanjevici, da bi rešili iz Krke svojo barko. Prišlo je kar pet kmetov-govornikov, ki pa so vse drugo kot kmetije: Mermolja, Urek, Skalic, Vedernjak in kostanjeviški gospod kmet Bučar, ki se je pa ta dan precej kmetisko oblekel, da bi morda kdo mislil, da je res kmet. Zbrali so za ta shod ves liberalizem cele okolice, glavni poslušalci pa so bili št. jernejski, ostroški in vrhpoljski liberalci. Ti so tudi pripeljali s seboj harmonike in nekaj preoblečenih gospodičen. Med zborovalci so neprestano patrolirali stari liberalni agitatorji g. kmet Strauss, kmet Gliha, Črnetič, malenski Pepe, Bučarjev Pepe, ostroški Jordan, križevski Kodrič in še več

drugih. Kjer je kdo napravil kako opazko, so mu grozili z branci; kaj bi se šele zgodilo kakemu neliberalcu, če bi se bil oglašal za besedo? Že cel teden poprej so napovedali, da pridejo iz št. Jerneja z orožjem in bodo pobili vsega, kdor bi kaj nasprotoval. In prišli so res z orožjem. To je stranka svobode!

V soboto sta hodila Kosič in policaj Koretič od hiše do hiše in v imenu meštanske korporacije zahtevala, da se morajo izobesiti zastave. Nekateri so jih res izobesili med temi dva kmeta-uradnika, da se je tako jasno pokazalo kako po krivici je ta stranka oblekla kmetiski kožuh.

V začetku so govorili še precej zmerno, dasi hinavsko in lažljivo, potem so pa prišli z farbo na dan. Trdili so, da so verni, pošteni, da spoštujejo vero, da spoštujejo duhovne, da se držijo tega, kar so jih učili pradedje. Zlasti jim je hudo, ker ljudje bero »Domoljub« in eden je celo trdil, da je Domoljub najbolj protiverski časopis, trdil je, da so duhovniki zoper vero, da delajo za razporoko. Pozdravljali so celo prvega kmeta-ministra Roškarja to da lagali so, da je to njihova zasluga, dasi ves svet ve, da je prvega kmeta v ministrstvu poslala Kmetijska zveza.

Drugi je tudi trdil, da se duhovnik za biro nič ne zahvali. A če samostojni dajo toliko biro, kakor jo dajo kostanjeviški Bučar in drugi, ker je nič ne dajo, potem se ne more zahvaliti. — Pogrevali so stare laži zoper ljudsko stranko (VLS) o Sustersicvih kravah, o prodanih zvonovih, o Koroševih naramnicah in modrcih. Popolnoma so pa molčali o žerjavovem samodržstvu, o liberalnih sekvestrih, o bivši vladi, ki je v pol leta državo spravila na rob propada, zakrivila neznošno draginjo in pomanjkanje živil ter sklenila krivično zamenjavo kron. To se jim zdi tudi čisto prav, da dobe volilno pravico samo vse mestne gospodične, kmetijske žene in dekleta pa ne. Pa pravijo: mi smo mestna stranka! — Kako je ta stranka verna in pobožna! Bila je kvaterno nedelja v postu. Noben govornik se ni spomnil, da bi rekel koncem shoda: »Ura je deset, pojdemo v cerkev, tako so nas učili pradedje,« pa so jo mahnil med sv. mašo po gostilniah, kjer so rajali in plesali celo po javnih cestah ter motili vernike, ki so šli k službi božji. Tako so imeli od tega shoda največji zaslužek in dobiček liberalni gostilničarji. — Kmetije, ne pozabimo, da je Bučar še pred enim letom na liberalnem shodu pozival, če pa pride k Vam agitirat za kmetisko stranko, mu pokažite vrata! — Kdo razdira edinstvo? Ali ni bil kmet edin v Kmetijskih Zvezah? Čemu so pa liberalni agitatorji ustanovili novo stranko kakor samo zato, da so kmeta razdvojili. Kmetije, združimo se v zvezi!

PRISTAVA PRI TRŽICU.

Radovednost me je gnala, pa sem šel na shod liberalne stranke, ki skriva pod imenom »samostojne« liberalne ročice. V gostilni starega liberalnega znanca Primožka je bil ta shod, katerega so obiskali vsi znani liberalci iz sosednjih občin. Sentence je pripeljal lesni trgovec in birt žnidar, ki je obogatel pri kmetih, ki so mu les prodajali za nizko ceno. Iz Kriza in Koverja tudi ni manjkalo radovednih, ki so prišli poslušati novi evangelij. Govoril je stari zagriženi liberalce Kuralt iz šenčurja. Tako pobožno je govoril o duhovnikih in rožnem vencu, ki ga kmetije molijo, ter o koruzi in žitu, ki ga je obljubljal samostojnežem, če ga bo sploh mogel dobiti, da sem si mislil: ta pa zna. Spomnil sem se besedi Kristusovih: Varujte se krivih prerokov, ki prihajajo k vam v ovčjih oblačilih. Za nim se je oglašal socialni demokrat Marček iz Tržiča, ki hoče veljati za voditelja med rdečimi. Ta pa je izobil v stari rog, pogreval laži o vojski, ki so jo klerikalci napravili in druge budalosti tako, da se je končno še samostojnežem zdelo odvračalo čevkanje in so mu besedo vzeli. Ponosni Marček, kateri je vsem presedal, je lahko spoznal, da med samostojneži ni prostora zanj, kvečjemu še med socialisti, kjer je vsako vezanje otrobov dobro. Kmetije, ki pametno mislimo, smo po tem shodu prišli do prepričanja, da za nas ni prostora med lesnimi trgovci in liberalnimi birtji, ki nas hočejo vpreči v liberalni jarem, ampak edino v naš Kmet-

skih zvezah pod načelstvom našega poslanca in kmeta Brodarja.

SEMIČ.

V ponedeljek dne 8. marca smo na Krvavškem vrhu pokopali prezgodaj umrlega Antona Pluta, mladega gospodarja iz splošno spoštovane znane Latinove hiše. Iz vojske je prinesel kaj boleznih. Za njim žaluje ne le njegova dobra družina, ampak tudi izobraževalno društvo in njegovi fantje, ki jih je uril v igranju. Zadnjikrat jih je vodil kot kapelnik ob sprejemu novega g. župnika v decembru. Uril je zopet poživovalno mlajše — zato je on za godbo težka izguba. Naj mu Bog povrne obilo ves njegov trud.

DOLE PRI LITIJI.

Izobraževalno delo napreduje. Imeli smo deklško, par otroških iger in pripravljamo se zopet za otroško in fantovsko. Rekel bi kdo: saj to ni nič posebnega. V resnici res ne, pa vendar velja to predvsem za tiste, ki imajo vsega na razpolago: Dom, kulise, obleko, izurjene igralce. No, pa upajmo, da tudi pri nas kmalu ne bo kaj nenavadnega. Zato le pogumno naprej: fantje, dekleta, mladina sploh. — Pevsko društvo, čigar ustanovni občni zbor se je vršil meseca januarja, se prav ugodno razvija. Razen pevskega vaj ob nedeljah popoldne imamo v zimski sezoni dvakrat na teden tudi teoretičen pouk. Udeležba prav polna. Kar se tiče pohištva za ureditev čitalnice in odborove sobe se tudi pripravljajo. — Poučnih in lepih predavanj smo imeli v kratkem tri. Posebno shod Kmetijske zveze zadnjo nedeljo je bil prav lep. V prav lepi obliki sta nas poučila in nam narisala sedanje razmere govornika g. A. Komljanec in g. J. Žužek. Odločno smo protestirali proti nečutenemu školskemu zakonu ter se odločno postavili tudi na stališče splošne ženske volilne pravice.

IZ ŠT. JERNEJA.

Dne 29. februarja je zatisnil za večno svoje oči v Rožanski Slatini invalid Jožef Zagorc iz št. Jerneja, star 26 let. Trpel je silno hude bolečine: imel je razbito glavo, da so se videli možgani, kako so se dvigali, ko je dihal, leva roka mrtva, leva noga dvakrat odrezana. Vendar je prenašal te strašne muke vdano v voljo božjo in okrevljal je toliko, da je bilo upati, da bo še prišel v rojstni kraj, kjer so ga že komaj pričakovali. In kdo bi tudi ne želel občevati s takim fantom, kakor je bil on: prijazen, blag, dober, pošten, vzor-mladenič v vsakem oziru! Od mladih nog že se je zanimal za dobro stvar. »Domoljub«, knjiga, društvo »Orel«, orlovska godba, to je bila njegova zabava; pomagati materi, svoji sestri, skrbeti za izobrazbo svojih tovarišev, delati za prosep društva »Orel«, to je bilo njegovo veselje. Bil je duša vsega izobraževalnega dela; poživovalen, ni se ustrašil nasprotovanja, značaješ skoziinsko. Prijubljen pri vseh, s katerimi je prišel v dotiko. Da, takih fantov nam manjka v teh časih, bolj kot kdaj prej. Da, fantov, polnih navdušenja za dobro stvar, fantov poživovalnih, delavnih za blagor ljudstva in izobrazbo naroda. To pa ne gre brez trdne mladeniške organizacije: izobraževalnega društva in »Orela«. Kje ste, fantje fare šentjernejske, kje imate pogum? Le nastopite neustraheno za pravična načela, ne bojte se nasprotovanja, ne bojte se surove sile! Le vzdrinite se, le na noge, da bo zopet enkrat vzcvetelo življenje društveno, kakor je bilo v predvojskih časih... Vzemite si za vzgled pokojnega Jožeta, sprejmite dedščino, ki jo vam zapuščajo: delo za izobrazbo naroda. Mladeniči, na plan!

HINJE.

Bliža se volilna spomlad, zakaj ptice-selilke se vedno pogosteje prikazujejo. »Reprezentant« Samostojne Pucelj iz Lašč je prišel ter obetal še priti. Govoril je in govoril in zopet govoril ter vmes nagosto zavijal resnico. Kot dokazuje njegovim trditvam mu je navlekel notar Carli od vseh vetrov na shod razne elemente, ki bi bili tukaj, ako treba, pritiskali z batinami. Pucelj in notar sta seve trdno prepričana, da sta s shodom vsaj nekoliko uspela. Zagotovljena naj bosta, da je njihov uspeh popoln neuspeh. V njihov kra-

Kje bodo prenočevali? Bo-li smel jutri brati sveto mašo, o da bi le smel! Tako dolgo se že mora duhovno postiti.

Eden od kmetov je rekel: »Ta nič ne govori. — Tako lepo dekle, pa molči kakor riba.«

Drugi pravi: »To so tujci, niso domačini. Zdi se mi, da so ji toži po domu.«

Prvi meni: »A, kaj še, meni se pa zdi, da jo je zapustil njen ljub.«

V tistem hipu je pritekel Krištof po Glajnkovi ulici. Štefana ga je že čakala na pragu.

»Plačami!« vpije prvi kmet. Štefana zakliče s praga sem: »Osemnajst krajcarjev, takoj pridem.«

»Si-li opravil?« je gladila dečkove kodre in mu je motrečo zrla v oči.

»Seveda sem opravil! Lepo je bilpi V tarčo so streljali!« je sopihal Krištof.

»Li ni ničesar rekel?« vprašuje deklica. »Kajpada. Plačat pride sam.«

»On sam?« se prestrašena čudi Štefana. Prav ji je, da pride, in zopet ne. Prav, ker bo gotovo kaj zvedela o gospodu Albertu; ni ji prav, ker je treba paziti, kadar človek govori s takim človekom. Luteranec je in včeraj na vrtu je bil tako predzren.

Radovedna je mati prisluškovala zgoraj na stopnicah.

Štefana je bila nejevoljna zaradi tega. Krištof je stekel pred vrata, da pazi, kdaj bo prišel stotnik.

»Osemnajst krajcarjev!« je stopila Štefana k hrastovi mizi, kjer sta sedela pivca. Komaj je ležal denar na mizi, je Štefana zopet izginila. Tedaj je eden pivcev zamrmral v brado:

»Če se ne znaš meniti z moškimi, zakaj si pa tu. Tercijalke naj gredo v samostan!«

Jezzen je odšel. Drugi, starejši je ostal in je zahteval še eno merico. Od mesta sem prihaja peketanje krpit. Štefana sloni ob oknu.

Sedaj. To je gotovo on. Je že tu. Se je-li dobro držal, je bil mož beseda? Si je-li zaslužil petelina.

Ves rdeč od veselja plane Krištof v sobo: »Že gre, že gre!«

In res, pred gostilno se je ustavil rdeči žrebec s nonosnim jezdecem: jezdec raziaše konja in ga priveže k orehu, ki je stal poleg. Zapovedujoče vprašuje na dvorišču: »Kje je Štefana, je-li doma?« Postaven in nonosen je stopil v gostilniško sobo, Štefana stopi predenj in pravi: »Tukaj sem, gospod; česa želite? Li, ni bilo dobro moje delo, ali je morda moj bratec napravil kakšno neumnost?«

»Ne, narobe, delo se ti je kar najbolje posrečilo; saj vidiš, da je imam že na sebi. Pridem poravnat svoj dolg. Torej koliko sem dolžan?«

»Tu imam vse zapisano: Dali ste mi zlat na račun. En goldinar še dobite nazaj.« Iz torbice ob pasu je vzela listič in ga mu je podala. Smeje se je opazoval lepo pisavo — marsikaka gospa bi jo lahko zavidala!

»Za svilo, za bisere... za zlate nitke...« skrbno je vtaknil k sebi listič, ki ga je pisala Štefana. Ta listič dobro spravim kot najdražji spomin.

»Beži, beži — je zasmehljivo visoko naršil obrv, »nazaj da še dobim, ti pa res znaš izžemati ljudi. Saj ti vendar moram plačati delo in trud, no torej povej koliko?«

Z otroško nežnostjo, s katero se meša ženska čast, mu odvrne: »Že vem, vsak delavec je vreden svojega plačila, toda jaz sem gospodu hvalo dolžna, in ker nič drugega nimam, naj gospod moj mali trud sprejme kot plačilo.«

»Hvalo da si dolžna?« vprašuje, zaokrožujoč svoje lepe ustnice: »Zakaj pa, jaz ne vem zakaj!«

»Ker ste bili dobri svetemu možu, moj bratec mi je vse povedal.«

Ob tej preprosti pohvali se je Henrik širil srce, toda precej kljubuje: »Vedno pater Albert! Sveti mož in pater Albert!«

Štefana se je močno prestrašila. Torej ni bil dober. Bratec je lagal. Zastonj je zaupala, zastonj je prosila. »Gospod — je rekla skrbno in resno, »li niste povedali gospodom, da je nedolžen? Niste? Saj ste vendar dali svojo besedo?«

S prekrizanimi rokami je stal pred njo. »Če dam besedo, jo tudi držim. Toda ne vprašaj me, kako mi je bilo pri srcu. Še nikdar ni bilo toliko žolča v meni.«

»Nikarte tako govoriti!« je dvignila svoj prst Štefana, ki je bila zopet vesela in dobre volje, ker vendar ni pustil na cedilu gospoda Alberta. »Žolča niti ne smemo imeti ne. — Toda, gospod, sedaj bi pa lepo prosila, tako rada bi zvedela, kako je bilo!«

»Plačami!« je zahreščal ob mizi suhi glas starega možička. Štefana stoji k hrastovi mizi in računa: tri mere vina, dva kruha... Na dvorišču so ščebetali otroci in so se podili mimo kakor tropa lahkonožnih kozic, Krištof je teklen naprej, da pove materi, če še ne ve: gospod Hendel je zopet tu, hola!

»Kaj bi še rada vedela?« je vprašal stotnik. Sedel je na klop, odmehtal si je ob boku pas z mečem in je nepotrpežljivo čakal, da odpravi starca, ki počasi koraca iz gostilne. Stopila je k njemu, toda ne čisto blizu in ga je roke v bok vpirajoč vprašala: »Kako se je vršilo z gospodom patrom Albertom, bi rada vedela.« Ne more odreči te tolažbe osirotelemu srcu. Rada bi si vtisnila v srce duhovno podobo njegovega križevega pota, da bi je do smrti nikdar ne pozabila.

Henrik se je s prekrizanimi rokami naslonil na steno in je začel: »Ni mnogo povedati. V Garsten smo šli ponj... Njegov prior, ki se klanja do tal, se je zopet enkrat odklikoval: rekel mi je, da s tem upornikom noče nič več imeti opraviti.«

»O ta nesrečni mož!« se je razvnela Štefana. Toda kmalu je zatrla v sebi razhurenost, pomneč, s kom govori. »Gospod Karel se zelo moti v gospodu Albertu,« je rekla krenko in odločno. »Ne more drugače. Pa bo že še spoznal svojo zmotu.«

»Se-li rimski duhovnik tudi lahko moti? To je nekaj novega!« je Henrik zbadljivo zakrožil ustne. »Kot človek se seveda lahko moti,« je odvrnila Štefana. »Toda kljub temu mu gre kot duhovniku spoštovanje, zakaj njegova zmotu da ne oropa posvečenja.«

»Mu gre? Kdo nas more morati? Mora — je velik gospod, —

(Dalje sledi.)

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? — Dobri prijatelji v takih hudih dneh Vam je Fellerjev Elza fluid! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 36 K. Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 6 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza-kroglice ga spravijo v red! 6 skatlic 18 K. Omot in poštnina posebej a najceneje! Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 16, Hrvatska. B

Isče so

gospodična

iz dobre kmetijske hiše, mlaša, izobražena zlasti v gospodnjstvu, kuhanju, kmetijstvu, za veleposelnika s milijonskim imetom in stalno plačo (prof. dr.) — Ponudba na upravo »Domoljuba« pod št. 920.

Vabilo na občni zbor

Hranilnice in posojilnice v št. Jerneju
ki se bo vršil

v nedeljo dne 14. marca 1920 ob 3. uri popoldne
v društveni dvorani.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Čitanje revizijskega poročila.
3. Poročilo načelnstva in nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1919.
5. Volitev načelnstva in nadzorstva.

Načelnstvo.

Učenec (močan) in učenka

se sprejmeta v trgovino mešanega blaga v zasadenem ozemlju. Ponudbe na upravo »Domoljuba« pod šifro »Mesana trgovina«.

Goskrbnika planin

za pašno sezono 1920 1921 živinorejske zadruge v Sodražici. Poleg stanovanja in plače ima tudi več njiv za obdelovanje. Služba je zlasti za kakega rokodelca s družino prav pripravna in stalna, katere se lahko nastopi s 1. aprilom. Pojasnila daje načelnstvo navedene zadruge.

Hlode (krlje)

deske, trame, kostanjev les, gozdove in oglje iz mehkega in trdega lesa kupi po najvišji ceni vsako množino družba IM-PEX v Ljubljani, Krekov trg 10.

Protje (vrbo)

spomladno kot jesensko, vrbove palice, 2 do 3 letne, kupuje vsako množino po dnevnih cenah — Istotam Anton se sprejme **vačenec.** Merbar, pletarski mojster, Ljubljana, Sv. Petra cesta 22.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 17,

je ustanovila oddelke za

živiljska zavarovanja.

Sprejema: V živiljskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh stadijih, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.

V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju, streli in po eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.

Podružnica: CELJE, Breg, 33.

levni odbor so z veliko težavo zapisali par fantov, ki jih bode »črna suknja«. Vsi moške razen par so pa odločno proti »Samostojni«. Na shod je prišel tudi hotelir Darko Jaklič iz Hriba.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

prejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 3% brez kaknega odbitka.

Hradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Letošnji Pastirski list.

(Dalje.)

Cerkev prizna torej vsako zakonito vladavino. Uči pa, da je oblast v državi od Boga. Iz tega nauka pa sledi drugi nauki, ki so za mir in red in blagostanje v državi nenavadnega pomena.

Najprej se mora vladar, naj bo cesar, kralj ali od ljudstva izbrani predsednik zavedati, da more postaviti, ki jo potrdi, le zato vezati voljo in vesti podložnikov, ker je njegova oblast od Boga. Zato pa tudi njegova oblast ni neomejena, ampak jo omejuje volja božja. Po tej volji se mora oblastnik ravnati, za svoja dejanja je Bogu odgovoren.

Oblast zapovedovati množicam je torej od Boga: vse postave naj bodo pravične, naj se ujemajo z voljo božjo; vsevedni bo preiskal vsa dela in misli množičnih zapovedavcev; ako bodo krivični, jih bo močno kaznoval on, ki se nobenega visokosti ne boji.

Vse to velja v ustavnih deželah tudi za ljudske odposlance, ki v zbornicah postavijo kujejo. V vesti in pred Bogom so dolžni poskrbeti za to, da so vse postave pravične, torej da so res za splošni blagor vsega ljudstva; poskrbeti morajo za to, da nikoli nič ne sklenejo, kar se ne bi moglo spraviti v sklad z božjo voljo, še manj pa, kar bi volji božji naravnost nasprotovale. Tudi poslanci so za svoja dejanja odgovorni pred Bogom in pred vestjo. Gorje jim, ako bi služili le sebi, le svojim ožjim somišljenikom, ne pa vsemu ljudstvu po božji volji.

Vsa oblast je torej od Boga in se mora uporabljati edino v soglasju z naravnimi in božjimi postavami. Od tod sledi za nas podložnike dolžnost pokorščine. Ker v tem služaju smo pokorni ne ljudem, ne predsednikom ali vladarjem, ampak Bogu, v katerega imenu vladarji govorijo in zapovedujejo. Je pa v tem služaju pokorščina dejanje spoštovanja do Boga, dejanje službe božje, dejanje za človeka dostojno. Zapoveduje nam Bog, ne pa vladar in pa zbornična večina. Da v tem služaju, ko bi namreč zbornična večina ali vladar zapovedovali v svojem imenu, bi bila tak zapoved golo nasilje, pokorščina pravo suženjstvo, za prostega človeka nevredno.

VI.

Kaj ne, v luči te razlage nam je vse jasno. Vse postave nas vežejo v vesti, ker postavodajci nastopajo kot pooblaščenici Boga Stvarnika in so dolžni postaviti tako določiti, da se strinjajo z voljo Stvarnikovo. Pravica, ki jih imamo od Boga, nam ne sme, pa tudi ne more prikrajševati, ali celo odrekati nobena državna vlada. Prekršila bi oblast

dano ji od Boga, njena postava bi bilo neznanost nasilje in nas v vesti ne bi vezala. O kako lepa in za vse društvo prekoristna je katoliška vera, ki nam s svojim naukom o Bogu in o oblastih na zemlji uspešno čuva naravno prostost živeti po svojih pravicah in nas tako varuje nasilnosti, suženjstva.

Že ustava države, namreč temeljni, osnovni zakoni, na katerih država sloni in po katerih se postavodajstvo dalje razvija, nas mora zagotoviti, da bo varovala in branila naravno in pridobljene pravice vseh podložnikov. Ta resnična trditev je za nas posebno važna, ker ustave še nimamo. Nimamo namreč tistih temeljnih zakonov za našo državo Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki bi izražali glavna načela, po katerih se bo naša država v nadaljnjem razvitku ravnala. Ampak to ustavo bodo zasnovali naši prihodnji poslanci, katere bomo volili v tako imenovano ustavotvorno skupščino. Imenuje se ustavotvorna, ker bo ustavo, namreč temeljne zakone za državo, tvorila ali izdelala. (Dalje.)

Listek

Tunakinja iz Štajra.

Povest. Prevaža ***

(Dalje.)

Švetnerica je potihoma prišla iz gostilniške sobe in je z materinskim sočutjem zrla na svoje žalostno dete, v srcu pa je bila vesela, da je proč ta zmešani menih.

Stopila je k Štefani in je rekla: Štefka, ne jokaj; glej, spomni se na svojega očeta, kaj ti je on naročil. Daj, pogledaj me, dete moje!

Štefana jo je žalostno pogledala v oči. »Kaj pa so rekle oče?»

Mati je, kar je le mogla nežno prišla s svojimi trdimi rokami Štefano za roko in je rekla:

»Ko je tvoj oče ležal bolan, sem mu rekla: Luka, meni bo počilo srce, ker moraš bolan ležati! Tedaj je dvignil roko in je rekel: »Tako ne smeš govoriti, tudi to prihaja od Boga! Otrok, če ti je tudi danes hudo pri srcu, pomisli, kaj je rekel tvoj oče: Tudi to prihaja od Boga! Tvoj oče je bil bogaboječ mož, nič manj kakor kak menih.«

»Saj vem, da so bili dobri moj rajni oče,« je nekako pomirjena odvrnila Štefana; nobene solze jej ni bilo več videti na očeh; branila se je materinega ljubkovanja in je rekla: »Jeli v kuhinji vse gotovo, naj-li kaj pomagam? Ali v gostilniški sobi?»

»Ne, dete moje, nič ni opraviti, je že vse pomito, gostov tudi ni bilo več. — Je pač križ — same ženske smo, uboge sirote.« Globoko je vzdihnila žena in je hotela še nekaj reči... Štefana se je obrnila proč od matere in je pohitela po stopnicah gori.

»Greš gori?« je skoraj nejevoljno vprašala mati.

»Če ni v kuhinji ničesar opraviti, gori je dela dovolj,« je rekla deklica, ki je takoj izginila v svojo sobo. Mati je neprijazno ponavljala: »Križ je, križ.« Z jeznim glasom je zavpila čez prag otrokom, ki so se zunaj igrali: »Čakajte, čakajte, vam bom že pokazala, vi nemarneži, delati!«

Štefana je zgoraj v sobi iz cembrinove omare, v kateri je imela spravljene svoje stvari, vzela okvir s Hendelnovim petelinom, da bi nadaljevala vzenje: »Da, gospod stotnik,« je tiho rekla, »bili ste mož beseda, niste trpeli, da bi bili Štajerci psovali svetega moža, zato vam bom dovršila vaš pas, da si ga opasete, kadar pojdete k cesarju.«

Sedla je z vezeno tja k zibelki, v kateri je ležal mali bratec; zadnjo noč je venosila okoli; sedaj pa neprestano spi. Preko tvoj, sedaj ravno z rumeno svilno napravljajo zvezde — zro njene lepe, od solz mokre oči

na dete, ki je tako hitro dihlo in je okoli li palo in grabilo z ročicami, ki so bile tako drobne kakor ptičji krempljci. Mati pravijo da ima nadoho, toda Štefana ne verjame. Vedno manj ga je, kljub temu, da ga tako skrbno negujejo. Morda pa pride kmalu ponj Gospod Bog? Gospod Albert je nekoč rekel, da postane lep angelček. Vendar pa bi bilo zelo žalostno, če bi ga Bog vzel k sebi.

In zopet so bile njene misli pri svetel možu in so ga spremljale na njegovem križevem potu. Vezla je naprej zvezdice, ki so u svetile kakor solčni žarki.

Globoko v svoji pobožni duši pa je žila: »Ubogi, ubogi duhovni oče! Nikogar, nikogar nimate, krivoverec vas je moral brniti, o kako grenko je to!« S trepalnicami kanila vroča solza — in je padla na Hendelnovo zeleno židano vezeno. Ustrašila se je opazil bo. Napravi zvezdico čez! Potem ji bo osem. Nič ne stori. Ne bo jih štel, in ta tudi! — Hitro je napravila zvezdico tja, kamor je bila kanila solza. Ravno jo je dovršila, ko je začela ropotanje bobna, ki je prihajalo iz daljave sem proti Vizerfeldu... Stotnik se že vrača s strelci... Vse je proč... vse je proč.

Oči so ji mokre od vročih solz, ko je dovršila delo. Na večer je poklicala Kristofa in mu je izročila skrbno v bel prt zavito vezeno, da jo nese v orožarno stotniku. Prijela je dečka za čopasto glavo, resno ga pogledala v oči in mu je rekla: »Reci mu, da sem mu lepo zahvalim.« Nikdar mu ne bom pozabila. Na skrivaj je upala, da bo Henrik Hendel kar sam od sebe povedal dečku, kako s oddal gospoda Alberta in tudi to, je-li je povedal kanonomom vse, kar mu je naročila. Ni hotela, da bi ga naravnost vprašal, ker je vedela, da bi se to ne spodobilo.

Hej, kako vesel je bil Kristof, da je smel stotniku nesti vezeno. Kakor srna je skakljaj v velikih skokih proti orožarni. Štefana je skrbno zaklicala za njim: »Glej, da ti zavone pade iz rok!«

V orožarni je bilo vse živo. Na dvorišču je stala tarča z jelenom v sredi, okoli in okoli so stali strelci in so streljali v tarčo. Vsi so se smejali in so bili židane volje.

Kristof se je rinil skozi vrste strelcev, ki so mu klicali: »Oho, odkod pa prihaja ta palček?« Komaj ga je zagledal stotnik, pa se mu je zjasnilo temno čelo, nasmehljaj se mu je, ker je bil močno vesel tega palčka: »Hola, ta je pa iz Vizerfelda.« Kristof pravi: »Prosim lepo, to-le pošilja Štefka. Lepo se vam zahvaljuje.« Tedaj se je stotnik še veseleje nasmehljaj, da so se mu zasvetili beli zobje: »Zakaj pa?« — Hitro je vzel dečku iz rok beli zavoj v katerem je bilo zavito Štefanino delo. Alah! Sedaj pogleda čudovito delo, ki so ga zanj pripravile nežne Štefanine roke. Še noben vitni ni prejel tako krasnega dela iz ženske roke. Razvije pas, obesi si ga okoli prsi; včeraj ga mu je obesila Štefana sama! Ponosno in žareč od veselja se v novem krasu postavi pred svoje strelce: »Fantje, kako sem vam všeč?»

»Jemnasta! Glejte! To je petelin! Ali! Glejte, kako ponosno stoji na gori! Neomajno stoji Hendelnov petelin! Hendel naj živi! Živijo Henrik!« so vseprek kričali strelci. Nato je rekel stotnik Kristofu: »Koliko sem dolžan?« — Toda čakaj, sam pridem plačat, saj tako moram danes v Vizerfeld. Teci domov, pa povej sestri, da jo lepo pozdravljam in da ni lepšega petelina, kakor je njen. Pridem kmalu hu za teboj, sedaj pa skoči!

Urno je stekel deček domov in je komaj čakal, da bo vse povedal Štefki.

Štefana je ravnokar stopila v gostilniško sobo na prošnjo matere, ki jo je nadomestila pri zibelki. Dva gosta, kmeta, sta bila tu. Štefana jima je natočila vina in jima je prinesla suhega mesa. Izpraševala sta jo o tem in onem, kakšni so sejmi v Štajru, če prihaja mnogo sejarjev, kako je bilo s Zelerjevo ob-sodbo.

Štefana jima je kratko odgovarjala, ne prestanto se je od mize proč obračala proti cesti in je prisluškovala, da li že prihaja Kristof. Gorje! Kje je sedaj ubogi, sveti moj pater Albert?

Kje bodo prenočevali? Bo-li smel jutri brati sveto mašo, o da bi le smel! Tako dolgo se še mora duhovno postiti.

Eden od kmetov je rekel: »Ta nič ne govori. — Tako lepo dekle, pa molči kakor riba.«

Drugi pravi: »To so tuji, niso domačini. Zdi se mi, da se ji toži po domu.«

Prvi meni: »A, kaj še, meni se pa zdi, da jo je zapustil njen ljub.«

V tistem hipu je pritekel Krištof po Glajnkovi ulici. Štefana ga je že čakala na pragu.

»Plačami!« vpije prvi kmet. Štefana zakliče s praga sem: »Osemnajst krajcarjev, takoj pridem.«

»Si-li opravil?« je gladila dečkove kodre in mu je motreč zrla v oči.

»Seveda sem opravil! Lepo je bil! V tarčo so streljali!« je sopihal Krištof.

»Li ni ničesar rekel?« vprašuje deklica. »Kajpada. Plačat pride sam.«

»On sam?« se prestrašena čudi Štefana. Prav ji je, da pride, in zopet ne. Prav, ker bo gotovo kaj zvedela o gospodu Albertu; ni ji prav, ker je treba paziti, kadar človek govori s takim človekom. Luteranec je in včeraj na vrtu je bil tako predrzen.

Radovedna je mati prisluskovala zgoraj na stopnicah.

Štefana je bila nejevoljna zaradi tega. Krištof je stekel pred vrata, da pazi, kdaj bo prijezdil stotnik.

»Osemnajst krajcarjev!« je stopila Štefana k hrastovi mizi, kjer sta sedela pivca. Komaj je ležal denar na mizi, je Štefana zopet izginila. Tedaj je eden pivcev zamrmral v brado:

»Če se ne znaš meniti z moškimi, zakaj si pa tu. Tercijalke naj gredo v samostan!«

Jezzen je odšel. Drugi, starejši je ostal in je zahteval še eno merico. Od mesta sem prihaja peketanje krpit. Štefana sloni ob oknu.

Sedaj. To je gotovo on. Je že tu. Se je-li dobro držal, je bil mož beseda? Si je-li zaslužil petelina.

Ves rdeč od veselja plane Krištof v sobo: »Že gre, že gre!«

In res. pred gostilno se je ustavil rdeči žrebec s ponosnim jezdecem: jezdec raziaše konja in ga priveže k orehu, ki je stal poleg. Zapovedujoče vprašuje na dvorišču: »Kje je Štefana, je-li doma?« Postaven in ponosen je stopil v gostilniško sobo, Štefana stopi predenj in pravi: »Tukaj sem, gospod; česa želite? Li ni bilo dobro moje delo, ali je morda moj bratec napravil kakšno neumnost?«

»Ne, narobe, delo se ti je kar najbolje posrečilo; saj vidiš, da je imam že na sebi. Pridem poravnat svoj dolg. Torej koliko sem dolžan?«

»Tu imam vse zapisano: Dali ste mi zlat na račun. En goldinar še dobite nazaj.« Iz torbice ob pasu je vzela listič in ga mu je podala. Smeječ se je opazoval lepo pisavo — marsikaka gospa bi jo lahko zavidala!

»Za svilo, za bisere... za zlate nitke...« skrbno je vtaknil k sebi listič, ki ga je pisala Štefana. Ta listič dobro spravim kot najdražji spomin.

»Beži, beži —« je zasmehljivo visoko naršil obvi, »nazaj da še dobim, ti pa res znaš izžemati ljudi. Saj ti vendar moram plačati delo in trud, no torej povej koliko?«

Z otroško nežnostjo, s katero se meša ženska čast, mu odvrne: »Že vem, vsak delavec je vreden svojega plačila, toda jaz sem gospodu hvalo dolžna, in ker nič drugega nimam, naj gospod moj mali trud sprejme kot plačilo.«

»Hvalo da si dolžna?« vprašuje, zaokrožujoč svoje lepe ustnice: »Zakaj pa, jaz ne vem zakaj!«

»Ker ste bili dobri svetemu možu, moj bratec mi je vse povedal.«

Ob tej preprosti pohvali se je Henriku širilo srce, toda precej kljubuje: »Vedno pater Albert! Sveti mož in pater Albert!«

Štefana se je močno prestrašila. Torej ni bil dober. Bratec je lagal. Zastonj je zaupala, zastonj je prosila. »Gospod —« je rekla skrbno in resno, »li niste povedali gospodom, da je nedolžen? Niste? Saj ste vendar dali svojo besedo?«

S prekrizanimi rokami je stal pred njo. »Če dam besedo, jo tudi držim. Toda ne vprašaj me, kako mi je bilo pri srcu. Še nikdar ni bilo toliko žolča v meni.«

»Nikarte tako govoriti!« je dvignila svoj prst Štefana, ki je bila zopet vesela in dobre volje, ker vendar ni pustil na cedilu gospoda Alberta. »Žolča niti ne smemo imeti ne. —

Toda, gospod, sedaj bi pa lepo prosila, tako rada bi zvedela, kako je bilo!«

»Plačami!« je zahreščal ob mizi suhi glas starega možička. Štefana stoči k hrastovi mizi in računa: tri mere vina, dva kruha... Na dvorišču so ščebetali otroci in so se podili mimo kakor tropa lahkonožnih kozic, Krištof je tekel naprej, da pove materi, če še ne ve: gospod Hendel je zopet tu, hola!

»Kaj bi še rada vedela?« je vprašal stotnik. Sedel je na klop, odmehtal si je ob boku pas z mečem in je nepotrpežljivo čakal, da odpravi starca, ki počasi koraca iz gostilne. Stopila je k njemu, toda ne čisto blizu in ga je roke v bok vpirajoč vprašala: »Kako se je vršilo z gospodom patrom Albertom, bi rada vedela.« Ne more odreči te tolažbe osirotelemu srcu. Rada bi si vtisnila v srce duhovno podobo njegovega križevega pota, da bi je do smrti nikdar ne pozabila.

Henrik se je s prekrizanimi rokami naslonil na steno in je začel: »Ni mnogo povedati. V Garsten smo šli ponj... Njegov prior, ki se klanja do tal, se je zopet enkrat odlikoval: rekel mi je, da s tem upornikom noče nič več imeti opraviti.«

»O ta nesrečni mož!« se je razvnela Štefana. Toda kmalu je zatrla v sebi razburjenost, pomneč, s kom govori. »Gospod Karel se zelo moti v gospodu Albertu,« je rekla krenko in odločno. »Ne more drugače. Pa bo že še spoznal svojo zmotu.«

»Se-li rimski duhovnik tudi lahko moti? To je nekaj novega!« je Henrik zbadljivo zakrožil ustne. »Kot človek se seveda lahko moti,« je odvrnila Štefana. »Toda kljub temu mu gre kot duhovniku spoštovanje, zakaj njegova zmotu da ne oropa posvečenja.«

»Mu gre? Kdo nas more morati? Mora — je velik gospod. —«

(Dalje sledi.)

Ste prehlajeni? Imate bolečine v prsih? V grlu? Ali kašljate? Imate nahod? — Dobri prijatelji v takih hudih dneh Vam je Fellerjev Elza fluid! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 36 K. Zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine 1 steklenica 6 K.

Slaba hrana Vam je pokvarila želodec? Fellerjeve prave Elza-kroglice ga spravijo v red! 6 škatlic 18 K. Omot in poštnina posebej a načelnici Eugen V. Feller, Štubica donja, Elza trg št. 16, Hrvatska. B

Išče se

gospodična

iz dobre kmetijske hiše, mlaša, izobražena zlasti v gospodnjstvu, kuhanju, knetištvu, za veleposelnika z milijonskim imetom in stalno plačo (prof. dr.). — Ponudba na upravo »Domoljuba« pod št. 920.

Členit in poljanit z obrat. pošto brezplačno.

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

V LJUBLJANI, Dunajska cesta 17,

je ustanovila oddelke za

življenska zavarovanja.

Sprejema: V življenskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.

V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju, strelji in po eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.

Podružnica: CELJE, Breg, 33.

Zanesljivi posredovalci se vedno sprejemajo.

Vabilo na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice v št. Jerneju

ki se bo vršil

v nedeljo dne 14. marca 1920 ob 3. uri popoldne v društveni dvorani.

Dnevni red:

1. Citanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Citanje revizijskega poročila.
3. Poročilo načelnika in nadzorstva.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1919.
5. Volitev načelnika in nadzorstva.

Načelnstvo.

Učenec (močan) in učenka

se sprejmeta v trgovino mešanega blaga v zasedenem ozemlju. Ponudbe na upravo »Domoljuba« pod šifro »Mešana trgovina«.

Oskrbnika planin

za pašno sezono 1920 išče živinorejska zadruga v Sodražici. Poleg stanovanja in plače ima tudi več njiv za obdelovanje. Služba je zlasti za kakšnega rokodelca s družino prav pripravna in stalna, katera se lahko nastopi s 1. aprilom. Pojasnila daje načelnstvo navedene zadruge.

Hlode (krlje)

deske, trame, kostanjev les, gozdove in oglje iz mehkega in trdega lesa kupi po najvišji ceni vsako množino družba IM-PEX v Ljubljani, Krekov trg 10.

Protje (vrbo)

spomladno kot jesensko, vrbove palice, 2 do 3 letne, kupuje vsako množino po dnevnih cenah — Istotam Anton se sprejme valenec. Merbar, pletarski mojster, Ljubljana, Sv. Petra cesta 23.

Z o p e t

ogromno pošiljatev manufakture naravnost iz inozemstva je prejela trdka R. Stermecki v Celju in sicer volne, cefirje, tiskanine, etamina, batista za ženske obleke, sukna kamgarna in hlačevine za moške obleke, belega in pisanega platna za perilo, kloba, cvilna, robcev, svile in še mnogo raznega drugega blaga, katero se prodaja, zaradi nakupa v velikanskih množinah po čudovito nizkih cenah. Razentega vedno velika zaloga lastnega izdelka srajc, predpasnikov, bluz, kril, ženskih, moških in fantovskih oblik, po zelo nizkih cenah. Cevlji, ženski, moški in otroški vedno v velikanski izbiri, pristno ročno delo od lastnih čevljarjev. Ilustr. cenik zastoji! Na debelo samo v I. nadstr. Veletrgovina R. Stermecki, Celje štev. 305. razpošiljalna Slovenija.

Močete obdržati svojo lepoto? Močete imeti kakor baržun mehko kožo? Močete se čim bolj pogosto oprijeti v ogrcev?

Uporabljajte Fellerjevo pravo Elza obrazno, kožo obvarujočo pomado. Občudovanji bodete! Zavidani! 1 lonček 9 K. No. III. močnejše vrste 12 K. K temu Fellerjevo najfinjša lilijnomlečno milo 16 K.

Močete imeti lepe, zdrave lase? Fellerjeva prava Elza Tannochina pomada za rast las doseže bujne lase! Zapreči prhaj, pr-

rano osivenje. Zabraniti plešo! 1 lonček 9 K. No. III 12 K. K temu močno terovo milo za umivanje glave 8 K. Sampon 1 K. Mazilo za brke 2 K 50 v in 3 K.

Mudijo Vas kurja ocesa?

Fellerjev pravi turistov. ski obliž učinkuje brez

boletin, hitro in zanesljivo! Nobenih kurjih oces več! Nobenih žuljev! Nobene trde kože! Mala škattijica 4 K — v, velika škattijica 6 K — v.

Zelite se kaj?

Fellerjeve Elza umiljalne pastilje (Kolonska voda) 1 škattija 7 — K. Fellerjev usipalni prašek proti potenju 1 škattija 6 K. Fellerjev mentolni črtnik zoper glavo- in zobobol 1 škattijica 4 K — v. Fellerjev Elza fluid 6 dvojnati ali 2 veliki steklenici 36 K.

Najboljši parum z najfinjšim duhom od 8 K naprej. Najfinjši Hega-puder Dr. Kluger, bel, roza in rumen. 1 vel. škattija 12 K.

Močna Francovka v steklenicah po 8 K in 22 K. Ovoj in poštnina posebej a najceneje. — Eugen V. Feller, lekarnar, Stablen Donja, Elzatrj št. 16, Hrvatska.

Elza Plaster

Primežaj krmi Mastin

enkrat na teden eno pest. Ob pomanjkanju krme ko se uporabljajo nadomestilna sredstva za krmlila pa se primeža dvakrat na teden. Prašek Mastin, dietetično sredstvo, za živino, je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, a Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoči gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat polzkusijo. In ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška Mastin zadostuje za 6 mesecev za enega prašička ali vola. Ako se Mastin pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem ga naročite po pošti. 5 zavojev Mastina 20-50 poštne prostje na dom.

Mazilo zoper garje

(naftomazilo) uniči pri ljudeh in živalih. garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni, izpuščače, Ne smrdi, nemaže perilo. 1 lonček 6 kron. Po pošti kron 9-50 v.

Lekarna Trnkóczy

Ljubljana, Kranjsko. Zraven rotovža.

Pogreša se Ignacij Nose iz Rumanjevasi, ki je služil pri domobranskem polku št. 14, 2. stotinja, vojna pošta 100. Če ve kdo kaj o njem, naj sporoči Mariji Nose, Rumanjavas št. 20, p. Straža pri Novem mestu.

Zaloga pohištva in tapet. delavnica

BRATA SEVER

Ljubljana, Gosposvetska cesta (Kolizej)

prilagojena vsakovratno pohištvo
— — — po zmernih cenah. — — —

Vabimo na ogled! Vabimo na ogled!

Na drž. posestvu v Mašloki se sprejme v marcu in aprilu t. l. več krepkih dečkov

kmetijskih vajencev

v dveletni, praktični kmetijski pouk. Pojasnila daje Oskrbništvo drž. posestev v Mašloki, p. Vel. Loka, Dolenjsko. 718

Zenske lase

rezane in mešane kupuje v vsaki množini po najvišji ceni
Matija Podkrajšek
brivec, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 32.

Cementna strešna opeka

najbolj trpežne vrste
se dobi pri trdnosti

Ioan Jelačin, Ljubljana

Emonska cesta 2. 4799

LJUDSKA POSOJILNICA

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov.

Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.